

EL LLIBRE *QÜESTIONS DE VIDA*
DE MOIXÉ NATAN, JUEU DE TÀRREGA
Estudi preliminar, edició crítica i traducció catalana
d'una col·lecció medieval
de proverbis hebreus

Tesi presentada per JOSEP XAVIER MUNTANÉ I SANTIVERI per a
l'obtenció del títol de doctor en Filologia Semítica

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

2. ELS PROVERBIS DE *QUESTIONS DE VIDA*

A l'hora de presentar els proverbis hem optat per numerar-los en funció de l'ordre que tenen assignat a l'interior de cada capítol, de manera que a la xifra que precedeix cadascun dels proverbis i que hem indicat entre claudàtors, el primer número ens remet al capítol i el segon, separat del primer per un punt, indica l'ordre que l'esmentat proverbí ocupa en aquell capítol a P. Si un proverbí apareix testimoniat en dos o més llocs diferents recollim també aquestes diverses posicions, fent-les precedir però, de la de P. Si, d'altra banda, un proverbí no apareix testimoniat a P ho indiquem escrivint els claudàtors i la xifra en cursiva.

TÍTOL DE LA COL·LECCIÓ DE PROVERBIS

[0] || [58.10]

1 אָכְלוּ, רְעִים,^{1a} עַז הַחַיִם,² / מֵקָאֵשׁ הַחֲפִץ חַיִם?³
2 וְקָחוּ סִפְר אֶרְחָה חַיִם¹ / וְקָרָאתִיהוּ תֹצִאות חַיִם.²

TT P: [0] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [58.10] || 1^a C V H || 2^a B J^S || אָרְחָה רְעִים || 2^b J^K || וְקָרָאתִיו.

1¹ Ct 5,1 || 1² Gn 2,9; 3,24 || 1³ Sl 34,13 || 2¹ Sl 16,11; Pr 5,6; 15,24 || 2² Pr 4,23 || 1,25 [poema introductori]; 1,2 [capítol].

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: *הַתְנוּיעָות*. Rima: aAaA. Per l'acurada manera com està construït¹ es tracta

¹ Un dels elements sobre el qual el cànon estètic de la poesia hebrea medieval elaborà recomanacions de composició ben detallades fou el primer vers de l'obra, que havia d'estar especialment cuidat tant des d'un punt de vista formal com de contingut. Moixé Natan respectà a l'ungla aquestes normes consistents en: (a) emprar paraules senzilles

clarament d'un proverbí d'inici (fet només preservat a P i descurat a la resta de testimonis). Se l'anomenava, precisament per la seva funció d'obrir el poema: הַפְּתִיכָה (*ha-petikhà*, «l'obertura»)² o, en virtut de la manera tan bella com solia estar compost: תִּפְאֵרֶת הַפְּתִיכָה (*tiféret ha-petikhà*, «ornament inicial»).

Traducció:

*Mengeu, amics, de l'arbre de la vida,
si sou homes que anheleu la vida.
Preneu el llibre del camí de la vida.
L'he anomenat Qüestions de vida.*

d'entendre i un estil clar, gens rebuscat; (b) deixar de banda les paraules de farciment, és a dir, les que s'utilitzen únicament per completar el metre, i limitar-se només a les imprescindibles per expressar el que es vol dir; (c) construir hemistiquis i versos autònoms des d'un punt de vista del contingut, encara que entre ells s'il·luminin mütuament; (d) al·ludir clarament a la idea general de l'obra (en aquest cas l'apariat conté el títol del llibre); (e) complementar la rima externa amb una rima interna, construïda preferiblement a partir d'homònims (en aquest cas els mots finals: «arbre de la vida», «anhel de vida» «camí de la vida» i «qüestions de vida» són expressions lexicalitzades per l'ús i la tradició que la presència del substantiu «vida» vincula entre si amb el que podem entendre que és un model específic i singular d'homonímia); veg. p. 59, 1978, ירושלים, הספרדיות, השירה תורה, ז'ילין, דוד.

² Així s'hi refereix Moixé Alatsig en el poema de felicitació que va enviar a Moixé Natan, veg. [f. 96v / 2].

CAPÍTOL 1: SOBRE LA SAVIESA

א. מאמר החקמה

[1.1] || [0]

- 1 משכיל, שמע היום בינות^a נגנית, / נאמני תקרב נא אצל לbeck.^c
2 בם רכושך^a; / שקיי^b לעצמך.^d / מכם זהבך^{c1}. / אדק לרגלה.

TT P: [1.1] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S StP H: [0] || 1^a V 1^b L^M V
Bp J^K B J^S StP H || רכושיך^a || 2^a B ?beck^c || נامي C || נאמני^b || 1^c B ?beck^d ||
L^M 2^c B ?beck^d || 2^e B ?beck^c || 2^e B ?beck^d || שיקוי^c || 2^e B ?beck^d ||
LERGELAH.

2¹ Pr 3,8.

Anàlisi: Apriat. El primer vers amb cesura medial i el segon amb triple cesura (vers מְרֻבָּע, *merubà*, «tetràstic») Metre: המחתפט ג. Rima: aBbbbB. Acròstic: משה בן נתנאל בר שלם³ זצ"ל («Moixé ben Netanel bar Xelom[ó], beneïda sigui la memòria del just!»).

Traducció:

Assenyat, escolta avui les meves copies enginyoses,
la meva parla vulgues apropar cap al teu cor.
En elles, els teus béns; la força per als teus ossos.

³ Pròpiament parlant s'hauria de llegir שלם ja que no hi ha cap paraula que comenci amb la lletra נ i aquest acròstic es construeix amb les lletres inicials de les paraules del poema. Si escrivim: שלמה, és perquè de la paraula מה n'agafem les dues primeres lletres. Així sembla que també ho van fer els testimonis que van reproduir el contingut de l'acròstic al final de l'exordi poètic (veg 13,67). Això no obstant, P, que indica les lletres de l'acròstic amb dos puntets oblics al damunt de cadascuna d'elles, ignora la segona lletra de מה i suggereix la lectura lleugerament diferent que proposàvem a l'inici: שלם, Xalom o Xelom.

D'elles, el teu or; la justícia per al teu capteniment.

[1.1]

- 1** אם פשכיל,^a אז תפיב^b לראות; ^c/ אם פחזה^d בה, תפיכר ערכקה;^e

2 אם חיו ערכך^f תפיכר, פחכם; ^{a1}/ אם פחכם, לא תחתה^c דרכך.

2¹ Jb 41,4 || *Paraules e dits* 7; 158; 179 || *Saviesa* 288.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: התנוועות. Rima: AA.

Traducció:

*Si t'instrukies, llavors perfeccionsaràs la mirada;
si t'escrutes, coneixeràs la teva condició;
si la teva condició gentil coneixes, seràs savi;
si ets savi, no erraràs el teu camí.*

[1.2]

- 1 בְּחִכָּמָה יַעֲלֹו דָּלִים גַּמּוֹכִים / עֲדֵי יְהִיו קָטָנִי עִם גְּסִיכִים.**
 - 2 מֶלֶכים יִשְׁפְטוּ כָל הָאָרֶצֶת / וַיִּשְׁפְטוּ חִכָּמִים לְאַלְכִים.**

¶ **דָּלִים** **1^b** || **בְּחַכְמָה** **1^a** **B** **J^B** **V** **Bp** **J^K** **B** **J^S** **StP** **H:** [1.2], veg. [17.1] || **1^c** **B** **C** **V** **Bp** **J^B** **J^K** **B** **J^S** **StP** **H:** [1.2], veg. [17.1] || **כָּל** **2^b** || **יְשֻׁפְטוֹ** **2^a** **B** **C** **V** **Bp** **J^S** **J^B** **J^K** **B** **קְטָנִים** **1^d** **B** **C** **V** **Bp** **J^S** **J^B** **J^K** **B** **גָּמוֹכִים** **2^c** **B** **C** **V** **Bp** **J^S** **J^B** **J^K** **B** **וַיְשֻׁפְטוֹ** **2^e** **B**.

mbachr 25 || 18 שֶׁקֶל || El príncep 28 || Paraules e dits 93.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: aAbA.

Traducció:

*Amb saviesa s'elevaran els pobres humils
fins que els petits del poble esdevindran prínceps.
Els reis jutjaran totes les nacions,
però els savis jutjaran els reis.*

[1.2] || [1.1] || [1.3]

1 **מֹשֶׁה נָתַן לְבִנֵּי מִצְרַיִם / לְבַחֲרוּ מְהֻנָּה גְּבָרִי חַכְמָה**

2 מאוצרותינו^a ינהיל בנו^b / ולמבחן^c דעתה ומוֹמָה.

TT P: [1.2] || **L^M**: [1.1] || **C V Bp J^B J^K B J^S StP H:** [1.3] || **1^{a-a}** **V Bp J^B J^K J^S** **StP H** **C** **מְדֻעָו** **לִבְ** **1^b** **L^M V Bp J^B J^K J^S StP H** **C** **מֵשְׁנַתָּן** **C B** **מִי** **שְׁגַנְתָּן** || **2^b** **L^M** **מְאֹצְרוֹתָיו** **B** **מְאֹצְרוֹתָיו** **1^a** **L^M** **חֲכֶמֶת** **1^c** **L^M** **לְבָחוֹר** **B** **1^d** **Mְקֻעוֹ** **B** **וּמְזִימָה** **H** **2^d** **P L^M V J^K StP H** **C** **וּמְבִין** **B** **וּמְבִין** **L^M** **2^e** **P** **עַת** **B** **2^e** **P L^M V J^K StP H** **C** **וּמְזִימָה** **B**.

2¹ Pr 1.4.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: **הַתְנוּזָה**. Rima: AA.

Traducció:

*Moixé n'ha tant⁴ posat d'esment en la ciència
que preferí a fortuna paraules de saviesa.*

⁴ El mèrit de traduir la paranomàsia hebrea continguda en el mot נָתַן (forma verbal i cognom de l'autor) amb el joc de paraules que hem cregut oportú de mantenir a la nostra traducció: «Moixé *n'ha tant*», ja que s'hi percep amb nitidesa el nom de «Moixé Natan» és d'E. Feliu, veg. E. FELIU, *Constitució*, p. 17 nota 7 i p. 31. L'any 1976 E. Feliu va traduir al català vuit apariats de *Qüestions de vida* (E. FELIU; J. RIERA, *Poemes hebreus*, pp. 139-148) i l'any 1985 en va traduir vint-i-quatre més (E. FELIU, *Constitució*, pp. 31-45): les úniques traduccions que fins al nostre treball s'havien fet dels poemes de Moixé Natan.

*Dels seus tresors deixarà en herència als seus fills,
i a l'intel·ligent, coneixement i prudència.*

[1.3] || [1.2] || [1.4]

1 גַּשְׁהָ אֶל^a ذֶלְאַלְפִּי^{b1} / קְהֻה נְפָתָה^c צוֹפִי^{d2}
וּמְכָלֵד^e אָמְרִי^f פִּי / כְּתָבָבְלָגְלִיוֹן^g.
2 בְּתִיבָּל רְאִיתִי / וְכָלְזָה^b נְסִיתִי^{c1}
וְלֹא תִמְצָא^d חַכְםָה^e / כְּבָעֵל^f גְּפִיוֹן.

TT P: [1.3] || L^M: [1.2] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [1.4] || 1^a V Bp J^B J^K J^S H אָמֵן
|| C B נְוָפָת^b B || 1^c L^M אֲלַפִּי^d B || אָמֵן^e || 1^f L^M כְּתָבָבְלָגְלִיוֹן^g V
וּכְלָד^b C || 2^a גְּפִיוֹן^c C || 1^g B || כְּתָבָבְלָגְלִיוֹן^d C || כְּתָבָבְלָגְלִיוֹן^e B
Bp J^B J^K J^S H || 2^c L^M נְסִיתִי^d B || 2^e Z O || C B זֹו^f B || 2^g כְּבָעֵל^b B.

1¹ Jt 6,15 || 1² Sl 19,11 || 1³ Is 8,1 || 2¹ Coh 7,23.

Anàlisi: Apriat amb triple cesura (vers **מרובע**). Metre: **הארוך ב**. Rima: aaaBccdB.

Traducció:

*Atansa't a la meva pobra tribu, pren la mel del meu rusc,
i de totes les paraules de la meva boca, escriu-te un quadern.
En el món he mirat i de tot això he fet experiència,
i no trobaràs savi com l'experimentat.*

[1.4] || [1.3] || [1.5]

1 דָּרוֹשָׁה^a חַכְמָה^b עַל כָּל וְתִבְנָה^c לְךָ בֵּית / וּבְתִבְונָה^{d1} מְלָא^e חֲקָרִים אוֹ הַיכָּל.
2 וְאֵל פָּאֵמָנוּ^a קָבֵר לְהַאֲמִין^b אֵין רָאוּי / וְאֵל^c תְּדוֹרֶשֶׁד^d קָבֵר לְהַשְׁיג לֹא חִכָּל.

TT P: [1.4] || L^M: [1.3] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [1.5] || **1^a** B
 || תאמין ב **2^a** לילא B מילא || ובתבונה **1^d** B ותבונה **1^c** B חכמה
 || ולא C B || ולא H || להאמין **2^b** Bp J^B J^K J^S || להאמין **2^d** B פאמן
 תדרוש.

¹ Pr 24,3-4 || *El príncep* 21 || Saviesa 223 || *Paraules e dits* 464.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הארוך ב. Rima: AA.

Traducció:

*Cerca saviesa per damunt de tot i et construiràs una casa
i amb intel·ligència omple les estances o palau.*

*No crequis res que de creure no sigui digne,
ni cerquis res que aconseguir no puguis.*

[1.5] || [1.4] || [1.6]

1 אהוב דעת וחקלא אל בית חכמים / ואם תלך, היה הולך ועוזשה.

2 עזוב ומאס^a, בני, חכמת^b דברים^c / ולשון^d, אהָה^e תהי חכם במעשיה.

אבות 3,8 מבחר 12; 59; 69 || ש gal 43 || Saviesa 235 || Paraules e dits 100; 151.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: **המְרוֹבָה**. Rima: aBaB.

Traducció:

*Estima el coneixement i vés a casa de savis,
però si hi vas, vés-hi per obrar.*

*Refusa i menysprea, fill meu, la saviesa de paraules
i llengua, ans sigues savi en obres.*

[1.6]

1 בְּלֹא דַעַת אָנוֹשׁ יִשְׁכֹּן תְּרֵרִים¹ / וְעַם חֲכֶמֶת יִמְלָא הָזְנָהָרִים.²

2 וְאִישׁ יִחְשֹׁב וַיְשַׁكּוֹל הַדָּבָרִים, / בְּלֹא יִשְׁכִּיל וַיְבִין הַסְּתָרִים?

TT P: [1.6].

¹ Jr 17,6 || ² Pr 24,4 || מבחן 238 || *El príncep* 24.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: aAaA.

Traducció:

*Sense coneixement l'home habitarà en terra xardorosa,
però amb saviesa omplirà de riquesa les estances.
Un home que considera i sospesa els esdeveniments,
que no entendrà i comprendrà les coses amagades?*

[1.7] || [1.5] || [1.7]

1 אִם לֹא תַהֲיָה לֹזֶד, בְּנֵי חֲכֶמֶת וּבֵין,

תַהֲיָה לְרִיק נְחַשֵּׁב וְלֹא תִבְאַג בָּסָוד.

2 תִדַּע לְךָ כִּי יִהְיָה כָּל גּוֹף בְּלִי

חֲכֶמֶת כָּמוֹ בֵית אָשָׁר אֵין לוֹג יִסּוֹד.

TT P: [1.7] || L^M: [1.5] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [1.7] || 1^a B תַהֲיָה H || 1^b תַהֲיָה || 1^c B תַהֲיָה || 1^d B נְחַשֵּׁב || 1^e B תַהֲיָה || 1^f C נְחַשֵּׁב || 1^g C תַהֲיָה || 1^h B וּבֵין || 1ⁱ B חֲכֶמֶת || 1^j B בְּנֵי || 1^k B כָּל- || 2^a B כָּל- || 2^b B יִהְיָה || 2^c C יִהְיָה || 2^d B חֲכֶמֶת || 2^e-e B כָּבֵית אָז || 2^f J^S תְבוֹא || 2^g L^M אֵין || 2^h L^M יִסּוֹד. לה.

14 מבחן 17 || 14 שקל.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: השלם. Rima: AA.

Traducció:

*Si no adquireixes, fill meu, saviesa i enteniment,
seràs tingut en no-res i no formaràs part del grup.
Has de saber que tot cos sense
saviesa serà com una casa sense fonament.*

[1.8] || [1.6] || [1.8]

1 ?לְשׂוֹא^a שָׁקֵד שׂוֹמֵר^b וְאִישׁ שִׁיתְחַכֶּם² / לְאַחֲרַ שַׁעַר בְּדָבָר שְׁגַכְשָׁל.^c

2 וַיַּקְרֵא חֶכְמָה אָנוֹשָׁה^a שׂוֹמֵר^b נַפְשׁוֹ / בְּטֻרְם^c יִכְשֵׁל וַיַּכְהֵן בְּשָׁל.^d

TT P: [1.8] || **L^M:** [1.6] || **C V Bp J^B J^K B J^S H:** [1.8] || **1^a** B **1^b** J^B **2^c** B **2^d** J^S **2^e** שׁוֹמֵד || **2^f** בְּשַׁל שׁוֹמֵר || **2^a** בְּשַׁל אָנוֹשׁ || **2^b** בְּשַׁל וַיִּקְרָא || **2^c** בְּשַׁל שְׁגַנְשָׁל || **2^d** בְּשַׁל שׁוֹמֵר || **2^e** בְּשַׁל שׁוֹמֵר || **2^f** בְּשַׁל בְּטֻרֶם.

1¹ Sl 127,1 || **1²** Sir 38,24 || **2¹** 2Sa 6,7.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: **הארוך ב**. Rima: AA.

Traducció:

*En va vetlla un guarda i qui se les dóna de savi
després que ha caigut en allò amb què va ensopegar.
En canvi s'anomenarà savi l'home que guarda la seva ànima
de tal manera que, abans d'ensopegar, ja li corregeix la falta.*

[1.9] || [1.7] || [1.9]

1 דברים ^aרִיק וּרוֹח פָה ^bאֲבָאמ, ^{c1} / חַסְרֵי ^dלְב ^eבְמַלְכָתֶם ^fלְכוּדִים. ^g

2 יִהְקָרְבָ בְשׁוֹנְנוֹן ^{a1}לְכָל ^bאִיש / ^cוּחַכְמָת ^dלְבִנְתָנוֹה לְיִיחִידִים.

J^B J^K J^S H || **וְהַשׁוֹּׁבֶךְ בְּכָר** || **וְהַשׁוֹּׁבֶךְ בְּדִבָּר** **H** **L^M** omet **C** **לְכָלְדִּי** || **נָתוֹן** **2^b** || **2^c** **C** **2^d** **B** **וְחַכְמַת**.

1¹ Sl 33,6 || **2¹** Jb 15,31 || *Cató* 58.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: **ה.ם.רו.בו.ה**. Rima: AA.

Traducció:

*Paraules buides i alè de boca són el seu exèrcit,
els insensats en els seus propis parany han sigut capturats.
La parla vana és donada a tothom,
però la saviesa de cor és donada als escollits.*

[1.10] || [1.8] || [1.10]

1 **בְּאֵת פְּקֻדָּה** **a** **עַל יְחִיד** **b** **וְעַל רַבִּים**. **b** / **צִדְיק בְּיַד** **c** **יְקַח** **d** **רְמַחוֹ** **e** **וְצַנְתוֹ**.¹
2 **אִם הָעֲרָה** **a** **נִפְשׁוֹ** **b** **לְמֹות**¹ **וְהַזֵּן** **c** **פִּזְר**,
אִשְׁרִיוֹ **e** **אִשְׁר** **f** **מְלַט** **g** **הָעִיר** **b** **בְּחַכְמַת**וֹ.²

TT P: [1.10] || **L^M:** [1.8] || **C V Bp J^B J^K B J^S H:** [1.10] || **1^a** **L^M** **V Bp J^B J^K B**
J^S H || **וְעַל רַבִּים** **en** **וְרַבִּים** **P corregeix** **1^{b-b}** **P** **פְּקֻדָּה** **B** **פְּקֻדָּה** **C** **רַבִּים** **רַבִּים** **וְרַבִּים**
2^b **B** **בְּעָרָה** **2^a** **L^M** **רְמַחוֹ** **2^c** **Bp** **יְקַח** **d** **C** **בְּיַד** **e** **1^e** **L^M** **רְמַחוֹ** **f** **בְּיַד** **g** **רְמַחוֹ** **וְהַזֵּן** **2^d** **L^M** **פִּזְר** **2^e** **B** **פִּזְר** **2^f** **B** **פִּזְר** **2^g** **B** **o met** **2^h** **B** **בְּחַכְמַת**וֹ.

1¹ Nm 25,7; 2Cr 25,5 || **2¹** Is 53,12 || **2²** Coh 9,15.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: **ה.מ.ת.פ.ש.ט ג**. Rima: AA.

Traducció:

*Arriba el temps de passar comptes en particular i col·lectivament.
Que empunyi el just la seva llança i el seu escut.
Si la seva vida ha arriscat i la hisenda ha repartit,*

feliç ell! que la ciutat ha salvat amb la seva saviesa.

[1.11] || [1.9] || [1.11]

1 יּוֹם^a תּוֹרָה^b חֶכְמָה^c תַּתְפִּיבֵּד,^d / אָמֵן לְדָרוֹשׁ^e אֲזֹתָה תַּתְבֹּשֵׁשׁ.

2 וְמַחְיָה^a הַחֶכְמָה לֹא מַת,^b / לֹא קֹנֶה דָעַת^c מַתְרוֹשֵׁשׁ.

TT P: [1.11] || L^M: [1.9] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [1.11] || 1^a L^M || 1^b Per motius semàntics seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P || תּוֹרָה B || 1^c || חֶכְמָה B || 1^d B || תַּתְפִּיבֵּד || 1^e B || לְדָרוֹשׁ || 2^a L^M || 2^b B || 2^c B || 2^d עַת || 2^e B || מַתְרוֹשֵׁשׁ || וְמַחְיָה

2¹ Pr 4,5.7; 16,16; 23,23.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: התנוועות. Rima: aBaB.

Traducció:

*El dia de la Llei gloria't en la saviesa,
encara que per estudiar-la passis vergonya.
Qui manté viva la saviesa no mor,
qui no adquireix coneixement s'arruïna.*

[1.12] || [1.10] || [1.12]

1 חֶכְמִים הֵם לְשׁוֹמְعִיהֶם^a / כִּמוֹ הָאוֹר לְעַיִנִים.^b

2 וְהֵם^a נְرָאִים^b עַלִי אָרֶץ^c / כְּכֻכְבִּים^d בְּשָׁמִים.

TT P: [1.12] || L^M: [1.10] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [1.12] || 1^a B || לְשׁוֹמְעִיהֶם^b || 1^b C || 2^a Bp J^B || 2^b B || נְרָאִים^c || כְּכֻכְבִּים^d || 2^c V J^K J^S H || 2^d C || בְּשָׁמִים.

2¹ Dn 12,3 || מבחר 35 || Saviesa 31; 32 || Paraules e dits 92; 97; 144; 168.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הַמְרָנִין. Rima: AA.

Traducció:

*Els savis són per als qui els escolten
com la llum als ulls.*

*I ells es mostren sobre la terra
com les estrelles en el cel.*

CAPÍTOL 2: SOBRE EL CONSELL

ב. מאמר העצה

[2.1]

1 עשה כל^a מעשיך^b עם התבוננה^b / ותכין^c מהשבותה^{d1} והגביל.

2 ותתנו לבך אל^a הזרים^b / ועל הכל שמע עצה^c והגביל.¹

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [2.1] || 1^a C כל⁻ 1^{b-b} L^M 1^c L^M
Bp J^S || 1^d B 2^a B 2^b B 1^e B בתבין^c בזרים^b אל^a ותתנו^d לבך^c עצה^b.

1¹ Pr 16,3 || 2¹ Pr 19,20.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Fes totes les teves obres amb intel·ligència;
consolida i delimita els teus pensaments.*

*Posa esment en les paraules
i sobre tot escolta i accepta un consell.*

[2.2]

1 בטח^a על טוב^b עצה^c והוא גם היא ה' הבל,^{c1}

בזולת^d פעל^e קרב^f ושם^g שובב.^h

2 מדרפים^a הרפיזון^{b1} למשכיהם^c בקר^{d2}

עצת^e תועי^f רוח³ ונפטולוי^g לבב.^{h4}

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [2.2] || 1^a B בטח 1^{b-b} VBp J^B J^K J^S H
|| C בזולת H || בזולת H || הכל^c B || ה' הבל^d B || בטוב^e B || בטוב^f B

1^f L^M p הַפּוֹעֵל || **1^{f,f}** Una mà different a la de P
 וְקָרְבָּה || **1^g** L^M עִמְּגָסֶת הַלְּבָב
1^h p omets aquests mots i interlinea els següents: **1ⁱ** B שׁׁוֹבֵב || **2^a** C וְשָׁמַע
1^b C תְּדִמִּים || **2^c** B כֹּאֲוֹרֶם p שׁׁוֹבֵב || **2^d** C לְמַשְׁכִּימִי
1^e B תּוֹעָה p בּוֹקֵר || **2^f** B לְמַשְׁכִּימִי || **2^g** p הַרְפִּיוֹן
1^h B לִיבֵּב || **2^h** B וְנַפְתּוֹלֵי || **2^h** B וְנַפְתּוֹלֵי.

1¹ Coh 2,1 || **2¹** Jr 47,3 || **2²** Is 5,11 || **2³** Is 29,4 || **2⁴** Jb 5,13.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בְּהַאֲרוֹךְ בְּ. Rima: AA.

Traducció:

*Confia en el bon consell, baldament sigui alè,
 ja que sense ell, acció de baralla i fama de renegat.
 S'assembla a la fluixesa dels qui es desperten de matí
 el consell dels extraviats i de cor tortuós.*

[2.3]

1 גָּלֵה^a אָזְנוֹ^b וְקָחֵעַצָּה^c בְּכֹונֶה: / לְאִישׁ^c שׁׁוֹגָה^d וְחַטָּאת^e פְּתִיָּה^f סְלָחָה^g נָא;
2 עַצְׂרָה^a מְלִין^b לֹלָא^c מְקַשֵּׁיב^d קְבָרָה^e; / קְהֻה^d קְבָד^e בְּמִיעוֹת^f הָאָזְנוֹה.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [2.3] || **1^a** C גָּלֵה || **1^b** L^M V p Bp J^S H ||
 C B שְׁלָחָה || **1^c** Bp J^B שׁׁוֹגָה || **1^d** p לְאִישׁ || **1^e** Bp J^K אָזְנוֹ^b ||
2^a L^M p קְשִׁיבָה || **2^b** L^M בְּקַשֵּׁיב || **2^c** B יְקַשֵּׁיב p מְלִין^a ||
2^d p בְּדִירָה || **2^e** B קְבָרָה || **2^f** L^M כְּבָד || **2^g** p בְּמִיעוֹת C הָאָזְנוֹה.
 הָאָזְנוֹה.

1¹ Ez 45,20 || **2¹** Jb 4,2; 29,9 || מְבָחר 54; 68; 224; 233 || 408.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הַמְּרוֹבָה. Rima: aAbA.

Traducció:

*Pada l'orella i retén un consell ver:
 l'home que s'equivoca i la falta sense culpa, vulgues perdonar;
 refrena les paraules a qui no presta atenció a la teva parla,
 refusa l'enterc que presta poca atenció.*

[2.4]

- 1 קחַה¹ עָזָה לְמַעַן תִּהְיֶה לְהָ^a / בָּמָקוֹם נְאָמֵן יִתְדַּקְוִעַה.^b**

2 וּבָוטַח בְּלִבּוֹ^c גָּזָה מְהֻרָה.^d / רָאָה נָא כִּי בָּרְבָּ^e יוֹעֵץ תְּשׁוּעה.

1¹ Gn 15,9 || **1²** Is 22,23,25 || **2¹** Sl 90,10 || **2²** Pr 11,14; 24,6.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: **המְרוֹבָה**. Rima: aBbB.

Traducció:

*Pren un consell perquè tinguis
en un lloc ferm una estaca clavada.
Qui confia en el seu cor desapareix depressa.
Veges que l'èxit és per a qui a molts demana consell.*

[2.5]

- 1** לעולם לא תמצא ב策מא^a טוב עאה / ושויל פרנסה אַשְׁר גָּאַלְהָ נִתְעַב¹

2 ואחר מונעליו ורבו מכואביו¹ / ואחריך לנקביו והיה כי ירעוב²

בצמה P: [2.5] || 1^a P.

¹ Jb 15,16 || ² Ex 3,7; Sl 32,10 || ² Is 8,21 || Sir 37,10-11 || Mil proverbis 41,11 || Saviesa 260 || Paraules e dits 310.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הארוך ב. Rima: AA.

Traducció:

*Mai no trobaràs en l'assedegat un bon conseller,
ni en qui pidola aliment que està corromput i és repugnant,*

*ni a qui li estrenyen les sabates, ni a qui li fa mal tot,
ni a qui li apressen les seves necessitats, ni en el famolenc.*

CAPÍTOL 3: SOBRE LA FE

ג. מְאֹמֵר הָאָמֵנָה

[3.1]

1 קָדְמוֹן לְכָל^a קָדְמוֹן לְבַבִּי^d תָּאָמֵן,^e / כֶּל^f הַצּוֹר בְּלַתּוֹ^g כְּטִיט^h וְרַפֵּשׁ.ⁱ

2 וְשַׁנְיִי^a לְבָרִים^b אֲחֶרְיוֹ^c תַּקְהַ לְהֹ^c / לְפִיאָר:^e כְּתָקוֹן^f גּוֹף וְתָקוֹן^g נֶפֶשׁ.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [3.1] || 1^a B 1^b C 1^c V || 1^d כָּלִיל- קָדְמוֹן || 1^e בְּלַתּוֹ C 1^f כֶּלֶב || 1^g תָּאָמֵן B 1^h הַצּוֹר || 1ⁱ כְּטִיט B וְרַפֵּשׁ interlinea 2^a B 2^b לְבַבִּי p 2^c אֲחֶרְיוֹ 2^d כְּתָקוֹן V 2^e לְפִיאָר B 2^f גּוֹף B 2^g כְּתָקוֹן H 2^h נֶפֶשׁ B 2ⁱ נֶפֶשׁ.

1¹ Is 57,20.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. השלים ב. Rima: AA.

Traducció:

En qui és previ a tot el meu cor creurà,

tota criatura sense ell serà com argila i fang.

I per seguir-lo dues coses et lligaràs

com a turbant: la correcció del cos i la correcció de l'esperit.

[3.2]

1 בְּשַׁתִּי שְׁלָמִיות^a בְּהַיְשִׁיר^b גּוֹף וְלִבָּב^c אֶל^d וְלִקְיּוֹת^e פְּמִים.^f

2 תִּזְכֶּה^a הַיּוֹת^b אֶהָוב וְגַם יִיטִיב^c לְהֹ^d, / עֹזֶלֶת^e תְּנַחַל^f וְתָאַרְיךָ^g יִמְים.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [3.2] || 1^a L^M שלמות V || 1^b Bp J^B J^K J^S H || 1^c C || 1^d יִשְׁרָוָן || 1^e B || 1^f שְׁלָמִיות || 1^g תְּנַחַל || כָּל^M V Bp J^B J^K J^S H || כָּל^d לֹו p || כָּל^M וְלִבָּב || כָּל^M וְלִקְיּוֹת || הַיּוֹת V || תְּזַכֶּה B || תְּזַכֶּה B || 2^a L^M p || 2^b פְּמִים B || 2^c תְּמִימִים C || 2^d יִטִיב V || 2^e תְּנַחַל || 2^f יִטִיב C || 2^g יִטִיב V || יִטִיב C B || יִטִיב H || יִטִיב C || יִטִיב J^K J^S

וְתִאֵרֶכֶת כָּל בָּנָה || 2^f וּבְפַעַל יְהֹוָה || הָרָקֶת וְתִאֵרֶכֶת כָּל בָּנָה || 2^g יְמִים interlinea.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. השלים ב. Rima: AA.

Traducció:

*Amb dues perfeccions es redreça el cos i el cor:
en conèixer i estimar Déu i en ser íntegre.
Fes-te mereixedor de ser estimat i també això t'afavorirà,
el teu món posseiràs i allargaràs els teus dies.*

[3.3]

1 בְּכָל^a נֶפֶשׁ יִרְאָה הָאֵל^b לְעַבְדוֹ^c / בְּלִבְדֵּל שְׁלִימָן וְלָעֲשׂוֹת^d כָּל^e רְצֻוֹנוּ.^g
2 בְּיִצְחָק^a עָז^b לְחַזְקָה בְּתַחְתּוֹ^c / וְהַדְבּוֹקָה^d אֲשֶׁר בֵּין^e לְבִינָנוּ.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [3.3] || 1^a C בְּכָל^b אֵל^c || 1^b p B וְעַבְדוֹ^d || 1^c L^M בְּלִבְדֵּל שְׁלִימָן וְלָעֲשׂוֹת^e || 1^d V Bp J^B J^K J^S בְּיִצְחָק^f לְעַבְדוֹ^g || וְהַדְבּוֹקָה^a אֲשֶׁר בֵּין^b בְּתַחְתּוֹ^c || 2^a B עָז^b וְהַדְבּוֹקָה^d אֲשֶׁר בֵּין^e בְּתַחְתּוֹ^f || 2^b L^M V Bp J^B J^K J^S H אַת^g בְּרִצְנָנוּ || C B וְבֵינָנוּ || 2^a B בְּיִצְחָק^b וְהַדְבּוֹקָה^c אֲשֶׁר בֵּין^d בְּתַחְתּוֹ^e || 2^b L^M V Bp J^B J^K B H C וְבֵינָנוּ.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: aBaB.

Traducció:

*Amb tota l'ànima tem Déu per servir-lo
amb cor íntegre i complir tota la seva voluntat.
A la teva mà tens el vigor per enrobustir el seu amor
i el vincle que hi ha entre tu i ell.*

[3.4]

1 פְּרָסּוּם^a גָּמִילוֹת^b חֲסִידִי הַשֵּׁם^c / יִשְׁרָאֵל^d וּמִפְעָלָיו^e נִשְׁמָעֵן^f וְאַזְוֹן^g:
2 הַמּוֹרָא^a וְהַאֲדָם^b וּבְרִקְעָת^c / אִם יִקְרֹא, לֹא תִּמְצָאוּ רְזוֹן!
3 אֵה זָוֵל^a מַאֲדָם^b גָּדוֹל בְּהַכְּרָחִיב^c / אַוְרָה^d וְהַמִּים^e וְהַמְּזֹון^f.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [3.4] || 1^a B p 1^b p 1^c p
גָּמְלוֹת p פְּרִסּוֹם || 1^d L^M הַשְׁרָן || 1^e B יִשְׁרָאֵל || 1^f L^M שְׁמוֹ || 1^g C וְאֶזְעָן || 2^a L^M הַתּוֹרָה || 2^b P L^M p Bp J^B וְהַאֲדָם || 2^c L^M יִמְצָאוּ || 3^a C זְלָקָנִים || 3^b Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P omet בְּהַכְּרִחִי || 3^c B מְאֹוד J^B || 3^d P לְמַעַן V p Bp J^B J^K J^S H || 3e C אֲוִיר || 3^f B אֲוִיר || 3^g C וְהַפְּנִים.

2¹ Ex 28,17; 39,10.

Anàlisi: Tercet amb cesura medial. Metre: בְּ. Rima: AAA.

Traducció:

*Proclamació dels favors de Déu,
la seva rectitud d'obra escolta atentament:
La mirra, la cornalina i el beril,
si en són de preciosos! No hi trobareu defecte!
Però gran minúcia són comparats amb el que és necessari:
l'aire, l'aigua i l'aliment.*

CAPÍTOL 4: SOBRE LA PREGÀRIA

ד. מְאֵמֶר הַתִּפְלָה

[4.1]

- 1 אִם יִשׁ לְדֹבֵר לְדֹאָ אֱלֹהִים לְדֹבֵר / תִּירָאָ וַתִּחְלַחֵל d1 בְּדֹבֶרֶךְ.

2 לְכוּ בְּכָלָ לְבָבָ וְכָלָ גָּפֶשׁ / הַפּוֹן, בְּנֵי, לְקַרְאָת אָלֹהִיךְ.

1¹ Ex 4,4 || **2¹** Am 4,12.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. Rima: AA.

Traducció:

*Si hagues sis de parlar a un rei
temeríes i t'estremiríes a l'hora d'adreçar-t'hi.
Per això amb tot el cor i tota l'ànima
prepara't bé, fill meu, a l'invocar el teu Déu.*

[4.2]

- 2** שִׁים רְעֵוִנִּיךְ עָדִי ^a יְהִיכְכֹּנוּ / בַּאֲלֹ וְתַבְחֹן כָּל עֲבוֹדָתֶךָ.

1 מְחַשְּׁבָתֶךָ תְּהִיא ^a כְּנוֹיהָ כָּל ^b יְמִין / תְּקֻרָא ^c וְתַפְלִיל ^d פְּפָלָתֶךָ.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [4.2] || 1^a B 1^b B 1^c C
**פְּלַתֵּךְ B || תִּפְלָתִיךְ L^M 1^d B וְתִּפְלָלֵךְ B || תִּקְרָא 1^e B זְמָן 1^f B || כָּל B || כָּל־
|| 2^a B 2^b Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P,**

ידקנו ^a || יתבוננו *H* עַד || 2^c *V* *Bp J^B J^K J^S* *H* || 2^e וְתִבְחֹן || וְתִבְחֹן *B* || 2^d *L^M* *V p Bp J^B J^K J^S* *C* || 2^e *I. תִבְחֹן* || עֲבוֹדָתִיךְ || 2^f *L^M* *B* || עֲבוֹדָתִיךְ *כל-*

Saviesa 295.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. השלים ב. Rima: AA.

Traducció:

*Que el teu pensament romangui desocupat tota l'estona
que pronunciïs i resis la teva oració.*

*Deixa les teves idees en Déu fins que es clarifiquin
i examina tot el teu culte.*

[4.3]

1 בְּעֵת כִּי תִתְפִּלֵּל ^a וְפִנֵּה לְקִיר, ^b / בְּמִקְדֵּשׁ ^c חֹשֶׁב וּמִמְכַרְךָ ^d סֻפֶּר,
2 לְתִכְלִית ^a לֹא בָאת, אֲכַל ^b אַתָּה כְּאֵישׁ / אֲשֶׁר חֽוֹטֵב עָצִים וּכְזִתְבָּר ^c בְּסִפְרָם ^d.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S *H*: [4.3] || 1^a J^B 1^b L^M || תִתְפִּלֵּל B || תִתְפִּלֵּלי
|| לְתִכְלִית ^a 2^a B || וּמִמְכַרְךָ ^b B || וּמִמְכַרְךָ ^c C || בְּמִקְדֵּשׁ ^d B || בְּמִקְדֵּשׁ ^c 1^c || בְּקִיר
2^b B || 2^d Bp || 2^c B || אֲכַל ^d B || אֲכַל ^a B || אֲכַל ^b B || אֲכַל ^c B || אֲכַל ^d B.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. Rima: AA.

Traducció:

*Quan resis i el teu rostre tinguis de cara al mur,
si en la teva compra penses i de la teva venda calcules els guanys,
al final no hauràs entrat [en la pregària], sinó que seràs com un home
que, mentre tala arbres, escriu al llibre [de comptes].*

[4.4]

- 1** אָנוֹשׁ^a מֵהַלְלִי^b בָּעֵת כִּי יְהִי לְלָל?^d / שְׁפַתְיו הֵם נְעוֹת¹ וְלֹבֶן בְּלֵי עַמּוֹ²

2 וַיָּגֹלֹם^a אֲדָרְתָּו^b וְלֹבֶן לְמַלְאָכָתוֹ^c / לְמִיטָב שְׂדָהוֹ^d וְאֶל מִיטָב כֶּרֶמוֹ^g.

1¹ 1Sa 1,13 || **1²** Pr 23,7 || **2¹** Ex 22,4.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הארוך ב. Rima: AA.

Traducció:

Com és l'home que s'ufana quan resa?

*Els seus llavis es mouen però el seu cor no està amb ell;
doblega el seu mantell però el seu cor cap a la seva ocupació [se'n va]:
cap al bo i millor del seu camp i de la seva vinya.*

CAPÍTOL 5: SOBRE L'APLICACIÓ

ה. מִאָמֵר הַזְּרִיזָה

[5.1]

1 לך, אחִי^a, וְהַזְּרֹזֶבֶן הַפְּלִיגָה^b / נִשְׁקִידָה עַל^d אֲשֶׁר תַּחֲאֹו^e וַתַּרְצָה^f.

2 בְּלֹא^a רְשֻׁוָּיל^b וְלֹא עַצְלוֹת^c וְתַשְׁיג^d / אֲשֶׁר תַּגְזֹור^d וְלֹכֶן^e בָּזָא^f וְנַפְתָּה.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [5.1] || 1^a J^B דודי, veg. Ct 7,12 || B 1^b || אחִי^a וְהַזְּרֹזֶבֶן הַפְּלִיגָה^b וְהַזְּרֹזֶן C 1^c || וְהַפְּלִיגָה^b C B J^B J^S H || וְהַזְּרֹזֶן C || וְהַזְּרֹזֶן || 1^d || 2^e B 2^f || בְּלֹא^b B || בְּלֹא^b B || 2^a L^M || תַּחֲאֹו^e B || תַּחֲאֹו^e B || אלִי^c || רְשֻׁוָּיל^b B || רְשֻׁוָּיל^b B || 1^f B || וַתַּרְצָה^f B || וַתַּרְצָה^f B || 2^d B || 2^e B || 2^f Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P 2^f || 2^f V Bp J^B J^S H || וְלֹא^a || 2^f V Bp J^B J^S H || וְלֹא^a || C נַפְתָּה^b.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: aBaB.

Traducció:

Vine, germà meu, cuita a apartar-te
amb perseverança del que desitges i anheles.
Sense negligència ni mandra aconseguiràs
el que et proposaràs i així arribaràs a experimentar-ho.

[5.2]

1 לְשִׁמְרוֹן מֵאַדְּבָר אֲשֶׁר הוּא^a אַצְלָךְ / קָל מִמְצֹאוֹ דְּבָר אֲשֶׁר גַּנְבָּב^b לְךָ.

2 גַּנְלֹל לְךָ לְנַעֲוֵל וְלִסְגֹּור דְּלִתָּךְ / מַלְכַּתְךָ לְשֹׁוֹט וְלַהֲלֹאות רְגָלָךְ.

TT P: [5.2] || El copista ha distribuït els hemistiquis en funció d'una triple cesura inexistent i ha separat el primer vers del segon de manera que, a

simple cop d'ull, sembla com si en comptes d'un proverbi n'hi hagués dos || 1^a Per raons mètriques i semàntiques hem omès el participi הילך que P testimonia després d'aquest pronom i que interpretem com un error del copista, que hauria format un mot nou combinant les primeres consonants de הוא i les últimes de אצלה || 1^b P גונב.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: השלם א. Rima: aAbA.

Traducció:

*Guardar bé el que tens amb tu
és més fàcil que trobar el que t'han robat.
T'és més fàcil forrellar i barrar la teva porta
que caminar d'un lloc a un altre fatigant el teu peu.*

[5.3] [5.2]

1 אני אלעג^a לנחתת^b פתאים / באמרם^c שוא^d ושקר הגבורה.
2 ורבים חללי^e יאוש^b ורישול^c / מأد מחללי^d סבת^e גזירה.^f

TT P: [5.3] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [5.2] || 1^a J^K interlinea אלעג B || אלעג^a || 1^b V Bp J^B J^K J^S H || 1^c אלי נחמת C || אלי נחמת^b B || 1^d באמרם B || באמרם^c || 1^e כלהי C || כלהי^b B || 2^a יאוש B || יאוש^c || יאוש per איש^b B || 2^b J^B corregeix C || 2^c B || 2^d מחללי^e B || מחללי^f V Bp J^S H || 2^e סבת^f B || 2^f גזירה^c C B || גזירה^b H || גזירה^d C || גזירה^e H || גזירה^f H.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Me'n ric del consol dels ignorants
que parlen de manera vana i mentidera del Totpoderós.
Són més nombroses les víctimes del desesper i la negligència
que les víctimes per causa d'una persecució.*

[5.4] [5.3]

1 כְּרָמִים וַיִּתְיִם^{a1}, בָּגְדִים וְכָלִים, / הַלֵּא הֵם נָכוֹנִים לְכָל^b הַכְּרוֹאִים?

2 גַּשׁוּ נָא, דַעַי כִּי^a מַלְוָאָה^b וְאָרֶץ^{c1} / שָׁלֵל הַזְּרִיזִים^d וְדַאֲגָת^e פְּתָאִים.

TT P: [5.4] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [5.3] || 1^a Bp J^K 1^b C || וַיִּתְיִם^K 2^a B V Bp J^B J^K J^S H || מַלְאָה^b כִּי^c 2^b V Bp J^B J^K J^S H || מַלְאָה^b C B || 2^c מַלְאָה^b 2^d B || אָרֶץ^e però ho corregeix per, afegit al marge dret || B הַאָרֶץ^f 2e C || וְדַאֲגָת^e B || הַזְּרִיזִים^d .

1¹ Dt 6,11; Js 24,13; Ne 9,25 || 2¹ Jr 8,16; 46,2 || *Saviesa* 148.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: *המתקרב*. Rima: aAbA.

Traducció:

*Vinyes i oliveres, vestits i atuells,
que no són escaients a totes les criatures?
Apropeu-vos i entengueu que la terra i tot el que conté
és botí dels aplicats i tribulació dels inexperts.*

CAPÍTOL 6: SOBRE LA DILIGÈNCIA

ו. מִאמָר הַחֲרִיצֹת

[6.1]

- 1 שְׁמָחָה, בָּחוֹר,¹ בְּחַלְקָה וְעַמֶּדֶת / וְכֻסָּם מִמֶּךָ הַרְחָק וְגַרְישׁ.^a
- 2 הַיִהְיָה קָרוֹזֵן, רָאָה טֻוב^a הַחֲרִיצֹת^b / וְהַהְתִּקְאָפֹות^d רַשׁ.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [6.1] || 1^a B 2^b J^S || 2^a B 2^b J^S || וְגַרְישׁ^a וְכֻסָּם^b הַרְחָק וְעַמֶּדֶת^c / יַהְעַשְׂרֵךְ עַלְהָה^d || 2^c L^M J^S || 2^d L^M J^S || וְהַהְתִּקְאָפֹות^a וְעַשְׂרֵךְ^b עַלְהָה^c || וְהַעֲשֵׂרֵךְ^d עַלְהָה^e || C יַהְעַשְׂרֵךְ עַלְהָה^f || B יַהְעַשְׂרֵךְ עַלְהָה^g || C יַהְעַשְׂרֵךְ עַלְהָה^h.

¹ ¹ Coh 11,9.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: . Rima: AA.

Traducció:

*Alegra't, jove, amb la teva porció i el teu treball,
i l'enuig de tu allunya i aparta.
Sigues diligent, veges la bondat de la diligència,
que és fortuna, mentre que la de la rauxa és pobresa.*

[6.2]

- 1 בְּיוֹם תִּגְעַן וְלֹא תִשְׁׁוֹג רְצֹונֶךָ^a / לֹךְ יַהְיָה לְתִפְאָרָת וְלִכְסּוֹת.^c
- 2 וְאַחֲרֵי תִּבְטַח בְּאֵל וְעַזְרוֹן,^b / בְּטַח עַל כָּל בְּעֹזֶר הַחֲרִיצֹת.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [6.2] || 1^a B 1^b L^M afegeix una ל i mitja פ, talment com si hagués començat a escriure malament la paraula següent i en adonar-se'n ho hagués deixat a mitges però sense cancel·lar-

ho || 1^c L^M 2^a L^M וְכֹסֶת תְּבִטָּחָה || V Bp J^B J^K J^S H C תְּבִטָּחָה || B נַעֲזָרוֹ בְּאֵל || 2^b L^M הַבְּלוֹ || C B תְּבִטָּחָה

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*El dia que estiguis cansat i no donis l'abast, la teva voluntat
et serà ornament i protecció.*

*I després que t'hauràs encomanat a Déu i al seu auxili,
confia sobre tot en l'auxili de la diligència.*

[6.3]

1 כָּל אִישׁ הָנוּ חָגָם פָּזָר / אַוְלָת הִיא לוֹ וְפִתְיוֹת.¹

2 דַּע וַרְאָה כִּי הַשְׁחַתָּה הָיָה / סְדָר מִפְתָּחָה הַעֲנִיּוֹת.

TT P: [6.3] || 2^a El copista indica l'encavalcament que hi ha entre el primer i el segon hemistíqui unint amb una línia llarga l'article amb el seu substantiu.

1¹ Pr 9,13.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: התנויעות. Rima: AA.

Traducció:

*Tot home que hagi malbaratat la seva riquesa
és neci i insensat.*

*Sàpigues i veges que el desbaratament de
la mesura obre a la misèria.*

[6.4] [7.4] [7.2]

1 נְפִשָּׁה^a בְּמוֹסֵרִי^b חֲכָמִים הַגִּבֵּל,^c / מִדּוֹת מְאֹשֶׁרוֹת^d קְנוֹת^e הַשְׂתִּיל.^f

2 רְדֵה וְהַשְּׁפֵל^a בְּלֵי הַתְּנִבֵּל,^b / רֹמֶה^c וְהַסְּתָלִיסְלִיס^d בְּלֵי הַתְּגִידֵל.^e

TT P: [6.4] || L^M: [7.4] || C V p Bp J^B J^K B J^S H: [7.2] || 1^a L^M נְפִשָּׁךְ || נְפִשָּׁי^b B מִדּוֹת || נְפִשָּׁה^c כְּחָכָםִים הַגִּבֵּל || מְאֹשֶׁרוֹת H || 1^d P L^M V p Bp J^B J^K J^S H || 1^e B קְנוֹת^f || מְאֹשֶׁרְתָּה C וְהַשְּׁפֵל^a || 2^a L^M וְהַשְּׁפֵל^b || 1^f B קְנוֹתָם || מְאֹשֶׁרְתָּה B || מְאֹשֶׁרוֹת B || וְהַסְּתָלִיסְלִיס^a B || 2^b L^M וְהַסְּתָלִיסְלִיס^b || 2^c C רֹמֶה || 2^d B הַתְּנִבֵּל || 2^e B הַתְּבִלְבֵּל || 2^f B הַתְּגִידֵל || 2^e B וְהַסְּתָלִיסְלִיס^f.

2¹ Pr 4,8.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: aBaB.

Traducció:

*El teu esperit als ensenyaments dels savis conforma,
normes autèntiques esforça't a adquirir.
Rebaixa't i humilia't sense deshonorar-te,
aixeca't i enorgulleix-te sense vantar-te.*

[6.5] [6.3]

1 אם לא תְּפִלֵּס כָּל^a אֲשֶׁר תֹּצִיא,^b / תְּמֻעֵיט^c נְכָסִיךְ^d וְעוֹלָא אוֹ פּוֹק.^e

2 פְּעָם^a תְּנָה,^b פְּעָם קְפֹזֵץ^c יְזָה,^d / סְדֵר בְּהֹצֵאָה חָצֵי סְפּוֹק.^e

TT P: [6.5] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [6.3] || 1^a C כָּל^b B תְּמֻעֵיט^c 1^b B נְכָסִיךְ^d וְעוֹלָא || 1^c C יְזָה^d B קְמֹוזֵץ^e 2^a C B פּוֹק^f J || 2^b C וְכָסֹות^e 1^d L^M סְדֵר^f B || 2^c L^M סְפּוֹק^e B || 2^d L^M סְפּוֹק^f.

3 || Saviesa 108 || Paraules e dits 527; 598 || Cató 87.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בַּהמְהִיר בָּ. Rima: AA.

Traducció:

*Si no sospeses tot el que despens,
disminuiràs els teus béns, obraràs malament o ensopegaràs.
Unes vegades dóna, unes altres tanca la teva mà;
la mesura en el dispendi és la meitat del plaer.*

CAPÍTOL 7: SOBRE LA HUMILITAT

ז. מִאמֶר הָעֲנוֹה

[7.1]

- 1 בְּطַרְמָם כָּל,^{c^{e1}} בְּנֵי תְּקֵחָה עֲנוֹה^b / וְהִיא אֹזֶרֶת^c וְגַרְתָּה^d תּוֹרָה וְמַצּוֹה.
2 תְּכַהֵן בָּה פָּאֵר אַהֲבָה^a וְאַתְּנוֹה^b / וְתַלְבִּישָׁךְ^c מַעַיל דִּיצָה^d וְקַדְוָה.^e

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [7.1] || 1^a B || 1^b L^M 1^{c-e} L^M || עֲנוֹה^a || תְּקֵחָה^b || כָּל^c בְּנֵי^d שְׁפָל^f וְעֲנוֹה^g.
|| וְמַצּוֹה^a || מַעַיל^b || תַּלְבִּישָׁךְ^c || מַעַיל^d דִּיצָה^e וְקַדְוָה^f.
|| תְּכַהֵן^a בָּה^b || פָּאֵר^c אַהֲבָה^d וְאַתְּנוֹה^e || אַהֲבָה^f || אַהֲבָה^g || וְקַדְוָה^a.

1¹ Pr 6,23.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: aAaA.

Traducció:

*Abans que res, fill meu, aferra't a la humilitat,
que és llum i llàntia de la Llei i del manament.
Et cenyiràs amb ella un turbant d'amor i fraternitat,
i ella et revestirà amb un mantell d'alegria i de goig.*

[7.2] [7.3]

- 1 תַּעֲשָׂה^a בְּסַתְּרָה^b כְּאַשְׁר^c בְּגַלְוי^d / כִּי כָּל^e חַכְמָה לִבְנֵי^f שְׁפָל^g וְעֲנוֹה.
2 אִישׁ^a לֹא יִהְיֶה^b בּוֹשֵׁט^c בֵּין^d לִבְינֹז^e,^f אֵין לוֹן^g לְנִפְשֹׁת^h עַרְךָ בְּעִינָיו.

TT P L^M: [7.2] || C V p Bp J^B J^K B J^S H: [7.3]; per C V p Bp J^B J^K B J^S H
[7.2] veg. [6.4] || 1^a C || בְּסַתְּרָה^b || בְּגַלְוי^c || כְּאַשְׁר^d B || 1e C || תַּעֲשָׂה^f || 1^g p Bp J^K B J^S H
|| 1^d C || 1^e B || 1^f C || 1^g p Bp J^K B J^S H || אִישׁ^a || 2^a L^M אָמֵן || 2^b L^M

בָּנָנוּ || בָּנָוּ p || יְהִיא֙ p || בָּשָׂר֙ 2^e Per motius semàntics seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P לְבִינֵינוֹ || 2^f Per motius semàntics seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P לְנִפְשֹׁתְךָ || 2^g B || לֹא֙ 2^h B עַדְךָ.

Paraules e dits 258.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: בַּהֲקָל בַּהֲקָל. Rima: AA.

Traducció:

*Obraràs en la intimitat igual que en públic
perquè tot savi de cor és senzill i humil.*

*L'home que no té vergonya quan està sol,
per a ell la seva ànima no té cap valor als seus ulls.*

[7.3] [7.4]

1 זֶכְחָה לְשִׁלְשָׁה^a אֲשֶׁר קָרְנוּ עָרוֹו / וַיְרָא מִהְבִּיט בְּסֻוּרֹו^b לְמַרְאָה.^c

2 וַיְזַכֵּה לְשִׁלְשָׁה^a אֲשֶׁר קָרְנוּ עָרוֹו / וַיְרָא וְמַגְשָׁת^b וְמַרְאָה^c אֵל רָאָה.^d

TT P L^M: [7.3] || C V p Bp J^B J^K B J^S H: [7.4] || 1^a H זֶכְחָה L^M || 1^b L^M וְקֹותִיאָל || 1^c H מִהְבִּיט C בְּסֻוּרֹו || 1^d C לְמַרְאָה B || 2^a H בְּסֻוּרֹו || 2^b C וַיְרָא || 2^c B וְמַגְשָׁת B || 2^d B וְמַרְאָה C || 2^e B לְשִׁלְשָׁה B || 2^f B לְמַרְאָה C || 2^g B לְשִׁלְשָׁה B || 2^h B וְמַרְאָה C Per qüestions de rima seguim la vocalització testimoniada a C B en comptes de la forma esperada רָאָה.

1¹ 1Cr 4,18 || 2¹ Ex 34,29.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: בַּהֲרֹוך בַּהֲרֹוך. Rima: AA.

Traducció:

*Jecutiel, benaurat ell el dia que va ocultar el seu rostre
i va témer d'esguardar, quan es va apropar a la visió.
Va ser innocent les tres vegades que va resplendir la seva pell,
ja que van témer d'apropar-se i l'aspecte de Déu mirar.*

[7.4]

TT L^M: [7.4], veg. [6.4].

CAPÍTOL 8: SOBRE EL SILENCI

ח. מאמר הַשְׁתִּיקָה

[8.1]

- 1 שְׁתִּיקָה מֵהֶן נֹאָה לְשָׁאַיִן יְזַעַן / וְהַכְּבָר הַטּוֹב לְכָל טֹבָה רָאשׁוֹן.
- 2 וְהַשְׁכָּל חַיִים לְאַיִשׁ יְעַרֹּז מְלִין / וְהַחֲכָמָה אִילָן וּפְרִיהָ הַלְשׁוֹן.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [8.1] || 1^a B || 1^b C L^M 1^c B || נֹאָה לְשָׁאַיִן || 1^d B || יְעַתָּק C L^M 2^b B || 2^a B || טֹבָה 1^f B || לְכָל- 1e C || הַטּוֹב B || יְעַרֹּז p || וְהַשְׁכָּל B || 2^e L^M 2^c B || מְלִין B || מְלִין p || יְעַרֹּז B || וּפְרִיהָ.

שקל 56.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בָּהָרָוּךְ בָּהָרָוּךְ Rima: AA.

Traducció:

*Que convenient és el silenci per a qui no sap,
 ja que la paraula adient és prèvia a tot bé.
 La reflexió vida a l'home proporcionarà i paraules,
 ja que la saviesa és un arbre i el seu fruit, la llengua.*

[8.2]

- 1 בָּרָא אֱלֹהִים לְאַנוֹשׁ לְשׂוֹן לְבָד, / אֲךָ לֹא כִּיד, ^a רָגֶל וְכָעִינִים. ^b
- 2 אָמַר לְהַצְפִּינָה ^a וְעַשֶּׂה לְהַשְׁתִּי / חַמוֹת ^b שְׁפָתִים וְהַשְׁנִים. ^c

TT P L^M: [8.2] || 1^a L^M יביד || 1^b L^M ובענינים || 2^a L^M לה צפינה || 2^b L^M כוּמָות || 2^c L^M והשנינים.

ל' 235 || *El príncep 26* || *Cançoner d'Urgell 1154* || *Paraules e dits 291*.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. Rima: AA.

Traducció:

*Va crear Déu una llengua sola per a l'home,
a diferència de la mà, el peu i els ulls.
Va dir d'amagar-la i va formar per a ella el doble
mur dels llavis i les dents.*

[8.3]

1 אם איש יגיד לך דברותיו, / פָּאֹזֵין עַקְיוֹ וְשִׁכּוֹן דָּוָמָה.
2 מְשִׁיב דָּבָר טָרֵם יִשְׁמַע¹ / אֲוֹלֶת הִיא לוֹ וְכָלִימה.

TT P: [8.3], veg. [52.4].

2¹ Pr 18,13.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: ה. Rima: AA.

Traducció:

*Si un home t'exposa el seu cas,
prestaràs atenció al seu testimoni i romandràs en silenci.
A qui respon abans d'escoltar
la nicesa i la vergonya són per a ell.*

[8.4]

1 שׂוֹתֵךְ לְאִישׁ רִיב וּמְצָה / לֹא יָהִי לוֹ לִשְׁמַצָּה.^a
2 עַצָּה לְדָבָר זֹאת יָעוֹצָה: / מִשְׁמַעַן וְדָוָמָה יִמְצָה.

TT P: [8.4] || 1^a P corregeix למשצח per לשמצה || 2^a P interlinea ל'.

Cançoner d'Urgell 169.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: הקטוע. Rima: aAaA.

Traducció:

*Qui no replica a un home de baralla i brega
no es convertirà en el seu objecte de burla.*

Aquest consell t'és aconsellat:

Escolta, silenci i partença.

[8.5] [8.3] [8.2]

1 חֶרֶף, בָּנִי, מֵאָפָּו וַעֲתָה יְכֻבֹּשׁ^a / יִצְרֹא אָנוֹשׁ,^b מַרְאָה^c גְּבוּרָתָו.^d

2 אֵל תָּעַנָּה לְכַסְיל^a כְּאַוְלָתוֹ^b / כִּי הַשְׁתִּיקָה הִיא תְּשׂוֹבָתָו.

TT P: [8.5] || L^M: [8.3] || C V p Bp J^B J^K B J^S H: [8.2] || 1^a B B || 1^b B || יְכֻבֹּשׁ^a B || כְּסִיל^c p B || גְּבוּרָתָו^b || 1^d B || יִצְרֹא אָנוֹשׁ יִצְרֹא per אָנוֹשׁ יִצְרֹא || 2^a B || 2^b B || בְּאַוְלָתוֹ C || בְּאַוְלָתוֹ J^S J^b || לְכַסְיל B || תְּשׂוֹבָתָו^d.

מבחן 62; 91|| שקל 80.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: המהיר ב. Rima: aBbB.

Traducció:

*Prou, fill meu, de colera, ja que quan domina
un home el seu instint, mostra la seva virtut.
No responguis al ximple segons la seva níciesa,
perquè el silenci és la seva resposta.*

[8.6] [8.4] [8.3]

1 שְׁמַע עַצְמָה וְתִצְלִיחָה וְתִשְׁפּוֹל^a / וְתוֹכַחַתִּיכִי קְהָה כְּתָבָה וְתִקְהָה:^b

2 וְאִם^c תִּסְכִּיל^b וְלֹא תְּדַע וְיִחְסַר^c / לְךָ מוֹסֵר, שְׁקוֹד^d עַל הַשְׁתִּיקָה.^e

TT P: [8.6] || L^M: [8.4] || C V p Bp J^B J^K B J^S H: [8.3] || 1^a B 1^b L^M
 C V p Bp J^B J^K J^S H || 1^c L^M וְתִצְלִיחַ || וְתִשְׁכֵיל C || וְתִשְׁכֵיל B || וְתִשְׁכֵיל
 וְתִזְכָּהוּ || וְתִזְכָּהוּ 1^d J^B || וְתִזְכָּהוּ C || וְתִזְכָּהוּ B || וְתִזְכָּהוּ
 וְתִזְכָּהוּ 1^e J^M || וְתִזְכָּהוּ B || וְתִזְכָּהוּ C || וְתִזְכָּהוּ B || וְתִזְכָּהוּ
 וְתִזְכָּהוּ 2^a H || וְתִזְכָּהוּ 2^b L^M || וְתִזְכָּהוּ 2^c V Bp J^B J^K H || וְתִזְכָּהוּ
 וְתִזְכָּהוּ 2^d B || וְתִזְכָּהוּ 2^e B || וְתִזְכָּהוּ B || וְתִזְכָּהוּ B || וְתִזְכָּהוּ B.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ה. המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Escolta un consell i reeixiràs i tindràs sort;
 la meva administació acull, escriu-la i grava-la:
 Si ets neci i ignorant i et manca
 instrucció, persevera en el silenci.*

[8.7] [8.4]

1 אָמֶרִי שָׁמֹעַ, מְשֻׁכֵּיל, שָׁבֹול^a תֹּזְאֹות^b חַיִים; /
 אָלֵף^c לְךָ וְאֲהֵיה^e אָצְלָךְ אָמֹן.^g
 2 חָסֹם^a פָּה^b וּמְדִבָּר^d לְךָ יִאמְרוּ כִּילִי,^d /
 אָצָור אָתְּ לְשׁוֹנֶךָ^g כִּאֲשֶׁר תְּאַצָּור^h מִמְּנוּן.

TT P: [8.7] || C V p Bp J^B J^K B J^S H: [8.4] || 1^a V p Bp J^B J^K J^S H || C
 וְאֲהֵיה B || וְאֲהֵיה 1^b C || לְךָ 1^c C וְאֲלֵף^d 1e C הַוְצָאוֹת p || שָׁבֹיל^f B || בְּנֵי^f B
 B indica al marge esquerre que després del verb s'ha d'afegeir
 קָרְבָּן || 1^g H || 2^a V Bp J^B J^K J^S H || חָסֹם C B || אָמֹן 2^b C || אָצְלָךְ^c 2^{d-d} Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P,
 כִּילִי B || כִּילִי p || 2^e לְךָ יִאמְרוּ || 2^f לְךָ וּמְדִבָּר || 2^g לְשׁוֹנֶךָ || 2^h כִּאֲשֶׁר תְּאַצָּור
 מִמְּנוּן. Afegeix al marge dret את || 2^g B || לְשׁוֹנֶךָ C || לְשׁוֹנֶךָ B || תְּאַצָּור B.

שָׁלֵל 232. מִבְחָר 347.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ה. הארוך א. Rima: AA.

Traducció:

*Les meves paraules escolta, intel·ligent, camina amb Qüestions de vida;
amb elles t'instruiré i seré un preceptor vora teu.*

*Emmordassa boca i paraula quan et diguin «avar»,
reserva la teva llengua quan acumulis riquesa.*

[8.8] [8.5]

1 לא תעשָׂה דְבָר^a אָם לֹא^c לְתוּלָת^d; / תִּחרַישׁ^e וְלֹא תֹצִיא^f לְרִיק אֲמֶרִיךְ.
2 תִּחְזַל^a לְבָקָר^b אִישׁ יָקוֹץ בְּחֶבְרָתָה^c; / תִּסְגֹּר^d לֹא מַקְשִׁיב^e פֶתַח דְבָרִיךְ.^{g1}

TT P: [8.8] || L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [8.5] || 1^a V^b p afegeix
פֶחְרִישׁ || B || תִּחְרִישׁ || תִּחְרִימָן || 1^c p omet לֹא^d V H || 1^e לְתוּלָת^f || דְבָר^g.
|| 2^a תִּחְזַל || 2^b L^M B || לְבָקָר || 2^c תִּסְגֹּר || 2^d B || תֹצִי^e H || 2^f מַקְשִׁיב || 2^g פֶתַח D^b.

2¹ SI 119,130 || 224 שֶׁקֵל || מבחר 229.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ג. המתפשט ג. Rima: AA.

Traducció:

*No facis res si no n'has de treure profit;
calla i no malgastis les teves paraules.*

*Para de visitar l'home que s'avorreix amb la teva companyia,
tanca [la porta] a qui no atén l'exposició de les teves paraules.*

CAPÍTOL 9: SOBRE LA PACIÈNCIA

ט. מִאֵמֶר הַפְּבָל

[9.1]

1 סְבוֹל^a דָּבָר^b וְלֹא תִשְׁמַע^c דָּבָרִים^d / וְהַפְּבָל^e וְהַמְתִין^f גָּבוֹרוֹת^g.
2 נִישָׁ רְעוֹה^a תְּדִמְנָה^b לְרָעָה^c / וְהִיא טוֹבָה^d לְקָדוֹמָיוֹן^e הַאֲחֶרוֹת.^f

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [9.1] || 1^a B 1^b B 1^c B || 1^d L^M omet 1^e L^M וְהַפְּבָל || 1^f C B || 1^g B 2^{a-a} L^M omet 2^{b-b} C || 2^c B 2^d B 2^e B || 2^f C 2^g B. תִשְׁמַע לְרָעָה וְיִשְׁתַּנָּה לְרָעָה וְהַמְתִין גָּבוֹרוֹת. הַאֲחֶרוֹת.

מבחן 95.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

Suporta un fet [advers], però no escoltis paraules [de resignació], ja que la paciència i la moderació són poderoses. Si hi ha una desgràcia s'identificaran amb la desgràcia fins que serà bona a semblaença d'altres [bondats].

[9.2]

1 אָהָוב אֶת הַבְּרִיות^a לְשֵׁם וְלֹא אֶזְרֹות^b /
וְקָאֶהֱבָה^c אָהָוב^d וְהַטּוֹב^e הַמְטִיב.^f
2 וְתִפְאַרְתָּ אֶת־עַבְורָה^b עַל כָּל^c פְּשֻׁעָה,^d /
וְאֵם תְּקוּם,^e פְּלָאָג;^f וְאֵם תִּמְחֹל,^g הַטּוֹב.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [9.2] || 1^a B 1^b B וְלֹא־זָרֶת בְּרִיתוֹת || 1^c B
 המטיב P 1^d B וְהַטּוֹב || 1^e B אֲהֵוב || 1^f B וְהַאֲהֵב
 וְתִפְאַרְתָּה || 2^a B הַזָּעֵם מְטִיב || 2^b B הַוָּא מְטִיב C H הַוָּא מְטִיב
 פָּקוּם B 2^c P omet L^M עַל־כָּל || 2^d B עַל־כָּל C עַל־כָּל || עַבּוֹר B
 2^e B תִּטְבִּיב || 2^f B תִּמְחֹל || 2^g P interlinea תִּטְבִּיב C || תִּמְחֹל B.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: בְּהַאֲרוֹךְ בְּ. Rima: AA.

Traducció:

*Estima les criatures pel [bon] nom i els beneficis [que s'obté],
 doncs qui estima és estimat i la prosperitat és per a qui obra el bé.
 Noblesa d'home és passar per alt la culpa;
 si t'arbores, et trobaràs malament; però si perdones, obraràs bé.*

[9.3]

1 פְּשַׁתּוֹק עַל־דְּבָר פְּמַאֲס בּוּ / פְּעִיר עִינֶךָ בּוּ אַיְגָנָה.
 2 וּבְסֶבֶל הַצְּעָר דָּוחִים / מַה שֶּׁהָוָא גָּדוֹל מְפֻנָּה.

TT P: [9.3].

שקל 399. מבחר 104; 618 ||

Anàlisi: Apriat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: בְּהַתְנוּוּת. Rima: AA.

Traducció:

*Calla d'allò que detestes,
 dirigeix-li la teva mirada com si no existís.
 Amb paciència el que és petit expulsa
 el que és més gran que ell.*

[9.4] [9.3]

1 לא תשגיח ^a דברי ^b גבל ^c / כי מה ^d תהו ^e ובהו.
 2 לך ^a נא וסבול ^b דבר ^c אחד / פן תשמע ^d אחר כמוה.

TT P: [9.4] || L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [9.3] || 1^a B 1^b B 1^c || דברי תשגיח 1^d || כמי מה תהו ובהו. L^M escriu també al final d'aquest hemistíqui però sense acabar la línia. 2^a B 2^b P 2^c C 1^d || וסבול דבר אחד 1^e P 2^f P 2^g || תוהו ובהו כמי מה תהו. Interlinea la conjunció ו B 2^c || וסבול דבר אחד 2^d B 2^e L^M p Bp J^S כמוּהו.

1¹ Gn 1,2; 1Sa 12,21; Jr 4,23.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: *ה.התנוועות*. Rima: AA.

Traducció:

No prestaràs atenció a les paraules del neci
 perquè són caos i confusió.
 Vés i suporta una sola paraula [seva],
 per tal que no n'escoltis cap altre com ell.

[9.5] [9.4]

1 ראה כל ^a הימים, אנטש, וראה ^b אימים ^c /
 ואם ישמח ^d אחד, הכל ^e יזאג ^f מאה?
 2 ומידע ^a יחתמה ^b למי ^c שאין לו ^d זמן: ^e /
 לכל ^f פגע, סבל ^g, לטובה, ^h הוזאה.

TT P: [9.5] || L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [9.4] || 1^a C כל- B 1^b L^M V p Bp J^B J^K J^S H || יראה ^c || יראה ^d B 1^e || ישמח ^f אימים ^g || יראה ^h L^M

אנווש || 1^f B יְדָאָג || 2^a L^M וּמַדּוֹעַ || 2^b C יִתְמַהֵּן || B יִתְמַהֵּן || 2^{c-c} L^M V p Bp J^B J^K J^S
H פָּגָע || 2^d B זִימָן || L^M C שֶׁלְאָ || 2e C לְכָלָה || 2^f Bp repeteix
2^g C הַהֲזֹהָה || 2^h B סְבָלָה || 2ⁱ J^S לְטֹזְבָּה.

מבחן 139.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ב.הארוך ב. Rima: AA.

Traducció:

Mira tots els dies, home, i veges que horribles són!

Per un dia que algú s'alegri, no n'hi ha cent que es neguiteja?

El dopte desconcertarà l'impacient:

*davant de qualsevol infortuni, paciència; davant de la fortuna,
[agraïment.*

CAPÍTOL 10: EL CAPÍTOL DESÈ SERÀ SANT PER AL SENYOR

י. מִאֵמֶר^a הָעֲשֵׂרִי יְהִי קָדֵשׁ לֵיִיא^b

10^{a-a} קָדֵשׁ || בְּפָנָים J^B J^K B J^S H || עֶשֶׂרֶת הַדְבָּרִים V 10^b L^M || 10^c L^M לֵי.

[10.1]

1 הַשֵּׁם^a, אֱלֹהִיךְ, אֲשֶׁר הָזִיאָךְ / מִבֵּית עֲבָדִים^{b1}, סָלָלָיו^c וַתַּרְאֵמוֹ.^{d2}

2 בָּו תִּדְבְּקָה^a לְעֵד וְאַזְתָּו תַּעֲבֹד.^{b1} / מְגַן לְכָל^c חֹסִים,^{d2} יְיָא זֶה שֶׁמוֹ.^{e3}

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.1] || 1^a L^M הַשֵּׁם B || 1^b B עֲבָדִים || 1^c סָלָלָיו B || 1^d B תִּדְבְּקָה C || 2^a L^M תִּדְבְּקָה V Bp J^B J^K B J^S H || 2^b L^M תַּעֲבֹד C || 2^c L^M תַּעֲבֹד B || 2^d L^M יְיָא || 2^e L^M הוּא. Bp B || J^B J^S || 2^e L^M || 2^e L^M.

1¹ Ex 20,2; Dt 5,6; 6,12; 8,14 || 1² Pr 4,8 || 2¹ Dt 13,5 || 2² 2Sa 22,31; Pr 30,5 || 2³ Am 5,8; 9,6.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: א. Rima: AA.

Traducció:

*El Senyor, el teu Déu, que et va fer sortir
de la casa dels esclaus, exalça i enalteix.
A ell t'uniràs per sempre i el serviràs.
Escut de tots els qui s'apiaden: el Senyor és el seu nom.*

[10.2]

1 לֹא תַּעֲשֵׂה פָּסָל^{a1} וְלֹא תַּשְׁתַּחַתְּה^a / אֲלֹמִים^b מַתִּים אֲשֶׁר בְּלִי^{d1} יְהִי.^{e2}

2 כָּסֶף עַצְבִּים, אֲלֹבֶד^{b1} אָופִיר וְעַזְ; / הַבּוֹטְחִים בָּהֶם כָּמוֹ הֵם^c יְהִי.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.2] || 1^a B אֶל || 1^b B בְּאָל || 1^c L^M omet
 עצבים | עצב' המ | יִחַי | 2^a B בְּפֵלָא | 1^d L^M | 1^e B בְּאַלְמִים | אלמים
 עצבים | עצבים המ | כ | 2^b B בְּזַהֲבָב | 2^{c-e} Bp V J^B J^S H
 עצבים המ | כ | בְּמֹתָם | 2^d B בְּיִהְיָה.

1¹ Ex 20,4; Dt 5,8 || 1² Is 26,14 || 2¹ Sl 115,4 || 2² Sl 115,8.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ב. Rima: AA.

Traducció:

*No [et] faràs cap imatge ni et postraràs
 cap a muts morts, que no existeixen.
 Argent són els seus ídols, or d'Ofir i fusta;
 els qui confien en ells, com ells seran.*

[10.3]

1 אם לחתוא^a תרגיל^b להשבע^c, / לשון ופה חטאך^d תשא.^e
 2 אם פחתא^a אחת בחתא^b אחר^c, / הוא פחתא^d אלי^e ולא תשא.^f

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.3] || 1^a L^M לכטו^a V Bp J^B J^K J^S H ||
 || חטאך^b C B | להשבע^c | 1^d C תרגיל^b | להשבע^c | 1e C בְּחַטָּאת^d כ |
 1e C B | 2^a B בְּחַטָּאת^b | 2^c C בְּחַטָּאת^d מושא^e | 2^d B
 מושא^e | 2^f C B.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ב. Rima: AA.

Traducció:

*Si t'has acostumat a pecar jurant,
 a la llengua i a la boca el teu pecat carregaràs.
 Si cada vegada que peques ho fas amb un pecat diferent,
 vet aquí que en pecaràs mil sense fer soroll.*

[10.4]

1 בְּשָׁנָה כֹּל^a עָפֵר אָרֶץ וָמַדָּד / רְקִיעֵי הָודָה מְצֻוּתִי וְסַלְעִי.^{b1}

2 וְשָׁנָה תְּעַבּוֹד^a וְעַשָּׂה^b מְלָאכָה¹ / וְתָנוֹתָה וְתָשְׁבֹּות בְּשִׁבְעִי.²

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.4] || 1^a B || כֹּל^b L^M B וְלוּעֵי^c || 2^a B || וְסַלְעִי^c וְתָנוֹתָה^d || 2^b C || תְּעַבּוֹד^e B || וְעַשָּׂה^f ||

1¹ 2Sa 22,2; Sl 18,3; 31,14; 71,3 || 2¹ Ex 20,10; Dt 5,14 || 2² Ex 20,11.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*En sis dies tota la pols de la terra va mesurar i
els firmaments majestuosos, la meva Fortalesa i la meva Roca.
Sis dies treballaràs i faràs feina,
però pararàs i reposaràs al setè.*

[10.5]

1 כִּבֵּד לְהֹרִיד¹ בְּכָל^a גַּפֵּשׁ וְהַזּוֹן, / כַּאֲשֶׁר^b בַּיִלְדוֹתָה^c לְקַדְמָה^d אָזְהָבִים.^e

2 עַזּוֹן אֲשֶׁר תְּלַעַג^a וְתַבּוֹז^b לִיקְהָתָה^c / אָבִיו^d וְאַמּוֹ^e יִקְרֹוּךְ^f עֹזְרָבִים.^{g1}

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.5] || 1^a L^M Bp J^B J^K J^S H || כִּבֵּד B || בְּלֵב C B || אָזְהָבִים^a B || 1^b J^B || לְהַמָּה^c 1^{d-d} L^M || בַּיִלְדוֹתָה^e B || כַּאֲשֶׁר C || בְּאַשְׁר^f B || לִיקְהָתָה^g C || לְקַדְמָה^c 2^a L^M || וְתַבּוֹז^b B || וְיִבּוֹז^c B || תְּלַעַג^d B || יִלְעָג^e B || יִקְרֹוּךְ^f B || לִיקְהָתָה^g 2^a L^M || אָבִיו^b 2^c B || וְאַמּוֹ^d 2^e B || יִקְרֹוּהוּ^f 2^g B || אָבִיו^b 2^c B || לִיקְהָתָה^g 2^a L^M || אָזּוֹן^b 2^c B || יִקְרֹוּךְ^d 2e B || עֹזְרָבִים^f 2^g B || לִיקְהָתָה^g.

1¹ Ex 20,12; Dt 5,16 || 2¹ Pr 30,17.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: השלם. Rima: AA.

Traducció:

*Honra els teus pares amb tota l'ànima i amb béns,
perquè en la teva infantesa et van estimar.
L'ull que escarnirà i menyspreará la vellesa
del seu pare i la seva mare, l'arrancaran els corbs.*

[10.6]

1 אל נא תרצה^{a1} כי קול הדם / מנו האָדָמָה צוועק^{b2} עזירג.

2 שופך^{c1} דם, דמו ישבך^{d2}; יהרג.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.6] || 1^a B תרצה || 1^b B האָדָמָה || 2^a B 2^b B נפש הָוֹא || 2^c B נפש הָוֹא || 2^d V Bp J^B J^K J^S H שופך || 2e C B יהרג || B יהרג

1¹ Ex 20,13; Dt 5,17 || 1² Gn 4,10 || 2¹ Gn 9,6 || 2² Nm 31,19.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial.
Metre: התנוועות. Rima: AA.

Traducció:

*No vulguis assassinar, perquè la veu de la sang
des de la terra clama implorant.
A qui vessa sang, la seva sang serà vessada;
qui mata un home, serà mort.*

[10.7]

1 אָנוֹשׁ אֲשֶׁר^a נוֹאָף כְּלֹאַתּוֹ שׂוֹאָף / וְחִרְפָּתוֹ כּוֹסֵף וְעַנְהָ בּוֹ כְּחַשּׁוֹ.

2 יְכַלֵּה^a בָּה יִמְיוֹ וְחַלְבָוֹ עַם דָּמָיו / וְנִכְרַתּוֹ מַעֲמִיו^{b1} וְיִשְׁחַיתּוֹ אֶת נֶפֶשׁוֹ.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.7] || 1^a Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P אָשֶׁר || C בְּלֹמַתּוּ || 1^b לִמְתוֹ || 1^c בְּאָשָׁה || 1^d בְּזַרְפְּתּוּ || 1^e אָשָׁה || 1^f כָּלִימַתּוּ || 1^g בְּכָחֵשׁ || 2^a בְּנִשְׁחִיתּוּ || 2^b בְּנִכְרִתּוּ || 2^c בְּנִקְלְבּוּ || 2^d בְּנִכְלָהּ || 2^e בְּנִכְשׁוּ || 2^f בְּנִפְשׁוּ.

1¹ Sl 69,20; 71,13 || 1² Jb 16,8 || 2¹ Sl 78,33; Jb 36,11 || 2² Ex 30,33.38 || 2³ Pr 6,32.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בְּהָאָרוֹךְ בְּ. Rima: AA.

Traducció:

*L'home que comet adulteri la seva vergonya anhela
i la seva deshonra desitja ja que li testimonia en contra la seva
[impostura].
Consumirà en ella els seus dies i la seva benanança s'extingirà
[amb les seves despeses];
serà exclòs de la seva parentela i destruirà la seva ànima.*

[10.8]

1 מִאֵס עֲשָׂק^a גָּזֵל¹ וְלִגְנּוּב^b לֹא תַּחֲאֹר^c הַגְּבָר^d מִיּוֹשָׁר^e מַעֲגָלוֹ.^h / וְאָשְׁרִי^e הַגְּבָר^f מִיּוֹשָׁר^g מַעֲגָלוֹ.
2 וְרָאִיתִי אָדָם אֲשֶׁר כְּרָתוֹ יְדֹוֹ: / וְלִקְחָה^c שָׁאֵן לוֹ וְלִקְחָה^d שִׁיְישׁ לוֹ.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.8] || 1^a עֲשָׂק || 1^b תַּחֲאֹר || 1^c אָל || 1^d כְּרָתוֹ || 1^e עֲשָׂק || 1^f הַגְּבָר || 1^g מִיּוֹשָׁר || 1^h מַעֲגָלוֹ || 2^a מַעֲגָלוֹ || 2^b כְּרָתוֹ || 2^c יְדֹיו || 2^d וְלִקְחָה || 2e C B || 2^f וְלִקְחָה || 2^g B || 2^h יְדֹיו.

1¹ Ez 18,18; Coh 5,7 || *Paraules e dits* 542.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בְּהָאָרוֹךְ בְּ. Rima: AA.

Traducció:

Refusa la rapinya i el furt i robar no desitgis.

Benaurat l'home que manté recta la seva conducta.

He vist un home a qui van tallar la mà:

va prendre el que no tenia i li van prendre el que tenia.

[10.9] [10.10]

1 אָנוֹשׁ יַעֲד^a שְׁקָר מִתְּהֻרָה יַעֲקָר,^b / לְבָבוֹ יַזְכֵר^c וְעַיְנוֹ יַגְהֶר.^{d1}

2 זְדוֹנוֹ יַזְכֵר,^{d2} קָלוֹנוֹ יַסְפֵר,^e / עָזָנוֹ לֹא יִפְרֵר,^f לְכָל^{b1} תְּכִלִית^c חֹקָר.

TT P L^M: [10.9] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.10], veg. [10.9] || 1^a B יַעֲד || 1^b בָּרוּךְ יַעֲקָר מִתְּהֻרָה יַעֲקָר || 1^c B יַזְכֵר לְבָבוֹ || 1^d L^M וְעַיְנוֹ יַגְהֶר || 1^e J^B B יַסְפֵר זְדוֹנוֹ || 1^f B יַעֲקָר עָזָנוֹ || 2^a L^M בָּרוּךְ יַעֲקָר || 2^b C תְּכִלִית לְכָל || 2^c B חֹקָר || 2^d B עָזָנוֹ || 2^e B יַסְפֵר זְדוֹנוֹ || 2^f B יַעֲקָר עָזָנוֹ.

1¹ Nm 16,14; Jt 16,21 || 2¹ Pr 11,2 || 2² Jb 28,3.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הארוך ב. Rima: aAbA.

Traducció:

L'home que donarà fals testimoni prest serà extirpat,

el seu cor, traspassat, i el seu ull, perforat.

La seva iniquitat serà recordada, la seva baixesa serà explicada,

*el seu pecat no prescriurà, a cada extrem [l'esperarà] un
[instructor].*

[10.9]

1 תִּירָא אַלְמָנָה וְלֹא תִּרָא אָנוֹשׁ / וְעַבּוֹד^a עֲבֹדָתָה^{b1} וְחַפְשִׁי^c תְּחִיה.

2 אִם לֹא תִּהְיָה יִרְאָה וְתִּרְדֵ עד מָאֹד / וְלְכָל^b יִצְרֵךְ עָבֵד עֲבָדִים^c תְּחִיה.

TT C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.9] || 1^a בְּעָבֹד תָּהוֹ וְעָבֹד || 1^b בְּעָבֹד || 1^c בְּעָבֹד כִּי תַּהֲבֵחַ וְתַּהֲבֵחַ || 2^a בְּעָבֹד כִּי תַּהֲבֵחַ וְתַּהֲבֵחַ || 2^b בְּעָבֹד כִּי תַּהֲבֵחַ וְתַּהֲבֵחַ || 2^c בְּעָבֹד כִּי תַּהֲבֵחַ וְתַּהֲבֵחַ || 2^d בְּעָבֹד כִּי תַּהֲבֵחַ וְתַּהֲבֵחַ .

1¹ Is 28,21 || **2**¹ Gn 9,25 || *Paraules e dits* 6.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: *השלם ב*. Rima: AA.

Traducció:

*Tem el teu Déu i no temeràs ningú;
serà el seu culte i lliure viuràs.
Però si no li ets temerós i respectuós en gran manera,
de tota criatura servent de servents seràs.*

[10.10] [10.11]

1 לאֶישׁ לֹא תַחֲמֹד אֲשֶׁתֽוֹ וְעַבְדֹּו^{bd}; / וְשִׂידָהוּ וְשֻׁוּרָהּ וְחַמְרוֹזָה¹ ;
2 וְלֹא^a כִּסְפּוֹ וְהַוּ בֵּיתָו¹ וְסִוְתוֹ / וְלֹא^c כִּילְיוֹ וְשִׁמְלָתוֹ לְעֹזָרוֹ.²

TT P L^M: [10.10] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [10.11] || 1^a C תַּחֲמֹד || 1^{b-b} L^M קְבַח^f B || 1^c B עַבְדֹּו¹ B afegeix אֲשֶׁתֽוֹ || 1^d B וְשִׂידָהוּ || 1^e B עַבְדֹּו² B וְשֻׁוּרָהּ || 2^a וְחַמְרוֹזָה¹ || 2^b L^M כִּילְיוֹ || 2^c B וְלֹא^c כִּסְפּוֹ || 2^d L^M וְשִׁמְלָתוֹ || 2^e B וְלֹא^a וְכָל^L.

1¹ Ex 20,14; Dt 5,18 || **2**¹ Ct 8,7 || **2**² Ex 22,26.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: *המרובה*. Rima: AA.

Traducció:

*D'un home no cobearàs la seva dona ni el seu esclau
ni el seu camp ni el seu bou ni el seu ase;
ni la seva fortuna ni els béns de casa seva ni la seva vestimenta
ni els seus estris ni la roba amb què es cobreix la seva pell.*

CAPÍTOL 11: SOBRE LA JUSTÍCIA

יא. מאמר הצדקה

[11.1]

- 1 צדקה יעשה משכיל^a וחסד / בטעם יחשך^b אורו במותו.
2 והוא ישא^a עונותיו^c לקוברו^d / והונו יעזוב לאישר^e בביתו.^f

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [11.1] || 1^a C B 1^b p || משכיל^a וחסד^b || 2^a Bp repeteix 2^b J^B || יחשך^c C B יחשוך^d || 2^c L^M 2^d L^M || לאישר^e 2e C B לקוברו^f || בקברו p || עונותיו^c בביתו^f.

מבחן 549.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Que l'intel·ligent faci justícia i caritat
abans que s'apagui la seva llum amb la seva mort.
Ell s'endurà els seus pecats cap a la seva tomba
i deixarà la seva fortuna a qui hi hagi a casa seva.*

[11.2]

- 1 גמול חסד אליהם כל^b היצורים / ומעשיך^c יהללו^d בשערם.^{e1}
2 ואל ישפוד^a אנטש בורו ומימיו / וידע כי ארים לו אחרים.

וּמְעַשֵּׂיךְ C 1^c בְּכָלְ B 1^a אֶלְיִ B 1^b בְּבָרְגָּרְתְּ H: [11.2] || 1^a בְּאֶלְיִ B 1^b בְּבָרְגָּרְתְּ C V p Bp J^B J^K B J^S H: 2^a בְּשֻׁעֲרִים B 1^e בְּיַהֲלֹלְוָי C || יַהֲלֹלְוָי B 1^d L^M p J^B B וּמְעַשֵּׂיךְ J^K J^S H: 2^b בְּיַשְׁפֹּדְקָה C B 2^b בְּנַלְאָה || וְלֹאָה.

1¹ Pr 31,31.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: **המְרוֹבָה**. Rima: aAbA.

Traducció:

Sigues compassiu amb totes les criatures

i les teves obres glorificaran a les portes [de la ciutat].

Però que no vessi un home l'aigua del seu pou

si sap que tindrà necessitat de la que vindrà després.

[11.3]

1 ערדז' שלחו^a ומזון שים / לדודנים וכתמים צים.^b

² ומגן הוא לכל^a חוסמים,¹ / משלים טוב^b לטובי^c עוזשים.

1¹ Nm 24.24 || **2¹** 2Sa 22.31; S] 18.31; Pr 30.5.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: **המְרַנִּין**. Rima: aAaA.

Traducció:

Para la taula i posa menjar

per als cosins i els [tripulants dels] vaixells de Kitim.

Ell és escut de tots els qui es compadeixen.

recompensa amb bondat els qui fan el bé.

[11.4]

- 1 שׁוֹנָאָךְ רַעֲבָ, קַוִּם הַאֲכִילָהוּ / לְחֵם,¹ וְאֶם צָמָא,^c יִשְׁפַּחַת בָּהּ רִישׁוֹ.²
- 2 תָּצַדְקָה^a וַיּוֹם מְחַר בּוֹ יִעַנֵּה כְּחַשּׁוֹ;^{b1} פְּחַם^c וְגַחְלִים תְּחִתָּה^d עַלְיֵהּ רָאשׁוֹ.

TT P L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [11.4] || 1^a J^S || שׁוֹנָאָךְ B || שׁוֹנָאִיךְ || 1^b p || פְּחַם C || כְּחַשּׁוֹ B || וַיִּשְׁכַּח בּוֹ J^S || 2^a Bp || תָּצַדְקָה B || 2^c C B || הַאֲכִילָה^e || 2^d L^M || 2^e J^B || תְּחִתָּה B || שְׁמַת עַל B || 2^b.

1¹ Pr 25,21 || 1² Pr 31,7 || 2¹ Jb 16,8 || 2² Pr 25,22; 26,21.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ג. המתפסת ג. Rima: aBbB.

Traducció:

*Si el teu enemic té fam, aixeca't i dóna-li pa perquè mengi
 [i aigua] si està assedegat, i que gràcies a tu s'oblidi de la seva
 misèria.
 Sigues just i el dia de demà l'acusarà la seva impostura;
 vergonya roent amuntegaràs sobre el seu cap.*

[11.5] [11.6]

- 1 בְּמוֹת מֵשָׁא בְּעַמְקָה^a עַל בְּהִמָּה,^b / בְּלִי עַמְלֵל הַלָּא אֶחָד^c יִקְיַמֵּה?
- 2 וְאֶם תִּפְולֶל עַלְיִ אָרֶץ וְתִכְבֹּד^{b1} / וְלֹא יוּכְלוּ שְׁלֹשָׁה^c לְהַקְיִמָּה.

TT P C V p Bp J^B J^K B J^S H: [11.5] || בְּעוֹדָה p || בְּעוֹדָה^a L^M: [11.6] || 1^a L^M || שְׁלֹשָׁה^d p || יִוּכְלוּ^c B || וְתִכְבֹּד^b || 2^a C || אָרֶץ^e || 2^b B || אַחֲרָה^c הַבְּהִמָּה || 2^d L^M || לְהַרְיִמָּה H || C B || לְהַרְיִמָּה.

2¹ Coh 4,10 || *Doctrina moral* 32.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: aAbA.

Traducció:

*Quan vacil·la la càrrega que està col·locada sobre la bèstia,
no és cert que sense esforç un de sol l'adreça?*

*En canvi, si cau a terra i és feixuga,
ni tres podran aixecar-la.*

[11.6] [11.5]

1 תְּנֵן כִּסְפָּה אֶל זַר וְלֹא תַּהֲיֵה חֲסָר^d / לְחַם וְהַוָּא נִגְזַּר בַּיּוֹם שְׁנָאָסָר.
2 נָסְף אֲשֶׁר פָּזָר^a וְעַת הַזָּעָצָר^b / יִקְצַּר בַּמְקוּם צָר; מַלְחָה^c מִמְזָן חֲסָר^d.

TT P: [11.6] || L^M: [11.5] || 1^a L^M 1^b L^M 1^c L^M 1^d L^M לְחַסְר || תַּהֲיֵה^b וְלֹא^a 2^b L^M 2^c L^M 2^d L^M בְּעַת^b מַלְחָה^c פִּיזָּר^a שִׁיוּסָר^d מִזְוָן^b.

2¹ כתובות 66^b.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: **השלם** א, malgrat la sobra de *ietedot* al soguer del segon vers. Rima: aAaA.

Traducció:

*Dóna el teu diner a l'estrange i no et mancarà
el pa, ja que ell fou arrancat [dels seus] el dia que fou pres.
Qui incrementa el que prodiga, quan la fortuna es deté¹
ho recollirà en lloc d'aflicció; la preservació del diner rau en la
[seva mancança [per raó de les bones obres].*

CAPÍTOL 12: SOBRE LA VISITA

יב. מְאֵמֶר הַבָּקוֹר

[12.1]

- 1 חסר לב וכבד לבקש לחולה, / הלא בא וישב ולאין לו תקומה?¹
- 2 והוא קץ בחוליו ואמר בלבו: / ועוד און אייחל לאיש זה? וכמה?
- 3 ונשוכב הלא קם והלה ואמר: / יצו לך אלים רפואה שלמה?

TT P: [12.1].

1¹ Lv 26,37.

Anàlisi: Tercet amb cesura medial. Metre: המתקרב. Rima: AAA.

Traducció:

*El rude i el rebec a visitar malalts,
no és cert que hi va i s'hi asseu, però no té aguant?
Sent fàstic per la malaltia de l'altre i pensa dins seu:
«Fins quan hauré d'aguantar aquest home? Quantes vegades?»
I ell, que jeia, que no s'aixecarà i anant-se'n dirà:
«Que Déu et concedeixi plena salut!»?*

[12.2] [12.1]

- 1 רִאשִׁית בְּקוֹרִי^a אֲדָמָתְךָ^{b1} / אֶל רְעִים^c וּלְחֹלִים^d תִּחְדַּחַ.
- 2 אֶל הַחֹלִים, יִצְוֹא^a נִשְׁׂוֹב¹ / טֻוב; אֶל אֲחִים, שְׁבַת יְחִיד.²

TT P: [12.2] || L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [12.1] || 1^a L^M p 1^b C
|| וּחֹלִים || וּחֹלִים || רְעִים^c L^M || 1^d Bp J^B J^K J^S VH אֲדָמָתְךָ ||
2^a L^M J^B יִצְוֹא.

1¹ Ex 23,19; 34,26 || **2¹** Gn 8,7 || **2²** Sl 133,1.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: **הַתְנוּוֹת**. Rima: AA.

Traducció:

*Allò principal de les visites de la teva terra
és que als amic i malalts t'uniràs.*

*Als malalt, anant i venint
ja està bé; als amics, seient plegats.*

[12.3] [12.2]

1 אִיעָצָה מֵאֶחָד וְרֹעֵה ^a רָגְלָה ¹ / הַזְּקָר, ^b רְאֵהוּ ^c יוֹם וְלֹא יוֹמִים. ^{d2}

2 גַּשְׁם בְּהַתְמִידוֹ ^a יִקּוֹצְנוּ בְּזֶבֶן / אִישׁ, ^c אֲךָ בְּהַעֲצָר ^d מַבְקָשִׁים ^e מִים. ^{f1}

TT P: [12.3] || L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [12.2] || **1^a** L^M **1^b** C **2^b** B **2^a** L^M **1^d** L^M C B **2^c** L^M **2^e** L^M C **2^f** C p || **1^c** L^M **1^d** L^M C **2^c** L^M **2^e** L^M C **2^f** B || **1^e** שְׁנִיאָה. **2^e** יְמִים.

1¹ Pr 25,17 || **1²** Nm 11,19 || **2¹** Is 41,17 || **2²** 402; 403; 405 || **2³** 404 || **2⁴** El príncep 8 || *Paraules e dits* 58.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: **הַשְּׁלָם ב**. Rima: AA.

Traducció:

*T'aconsello que el germà i l'amic el teu peu
freqüenti, però vés-lo a veure dia per altre.
Quan la pluja persisteix l'avorreixen els fills
d'home, però quan es retarda la cerquen.*

[12.4] [12.3]

1 עֲשֵׂה חֶסֶד וַתְּנַעֲמֵד עִם כָּל בְּרִיאָה ^a / לְבִקְרָב בָּנוֹ אֲהֻבָּה ^b בָּנוֹ שְׁנִיאָה. ^c

2 וְאֵל ^a תִּכְבֹּד לְחוֹלָה, לְדֹבֶר מְהֻרָה / וְחַלָּה אֶל לְהַחִיש ^d לוֹ רְפּוֹאָה.

TT P: [12.4] || L^M C V p Bp J^B J^K B J^S H: [12.3] || 1^a p omet ותנ || C V Bp J^B J^K B J^S H וחן || 1^b C כל || 1^c אהובָה B בריה || 1^d גם B בָן || 1^e p ולא 2^a L^M לְהַקִּישׁ || 2^b B תכבוד || 2^c C לך || 2^d Bp ולא.

1¹ Dt 21,15-16.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: **המרובה**. Rima: aAaA.

Traducció:

*Sigues compassiu i dóna amb generositat
al visitar tant el fill de l'estimada com el fill de l'avorrida.
No siguis rebec amb el malalt, vés-hi prestament
i suplica Déu que acceleri cap a ell la salut.*

CAPÍTOL 13: SOBRE EL CORATGE

יג. מִאֵמֶר הַגְבִּירָה

[13.1]

- 1 תְּכִירָה אֲגֹבָר בַּפְלַחְמָה / וּבְרַב כְּחָםָה כָּלְאֵישׁ גַּעֲזָר.^e
- 2 הַתְּחִזִּיק יּוֹם אַרְכִּי הַפָּטָר / גֹּזֶר; לֹא יַדְחַה אֵת הַגְּזָר.^f

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [13.1] || 1^a C 1^b L^M V Bp J^B J^K J^S H
 || גַּעֲזָר C נְעַזָּר H || כְּלִי^d C 1^c כְּחָםָה || כְּוֹחַ B וּבְרוֹב C || וּבְרוֹב
 בְּאַר כְּיַצְרָר || צָר כְּיַצְרָר V Bp J^B J^K J^S H || 2^a L^M 2^b L^M הַחִזִּיק
 || בְּאַר כְּיַצְרָר || 2^d P V Bp J^B B indiquen amb una ratlla que, tot i trobar-se en
 hemistiquis diferents, es tracta d'una sola paraula || L^M J^K J^S H escriuen la
 paraula sencera al *délet* || 2^e L^M יַדְחַק || 2^f B הַגְּזָר.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial.
Metre: aBaB. **Rima:** aBaB.

Traducció:

*Coneixeràs el valent a la batalla,
 en el seu braó sens parió tothom s'empararà.
 Recobrarà les forces quan la por ho faci necessari;
 no refusarà el que ha estat decretat.*

[13.2]

- 1 יּוֹם בָּא תְּלִאָה וַיּוֹם אַרְכִּי תְּהִיא גַּנְכָּר^e / מִזְקָן לְבָבָךְ. וּמָה יַעֲשֵׂיל לְךָ מַרְחָה?^{f,g}
- 2 תְּכִירָה שְׁלִשָּׁה לְךָ: גֹּבָר בַּפְלַחְמָה, בָּעֵת כְּעֵסֹן, חַבְרָה בָּעֵת צָרָה.^f

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [13.2] || 1^a B פָא || 1^b L^M afegeix לְךָ || J^K J^S הַלְאָה || B תִּלְאָה || 1^c V Bp J^B J^K J^S H || יּוֹם || C B תְּהִי || 1^d L^M omet || מֵה || C הַזָּקָן || 1^e L^M נִכְרֶת || לְבָבֶךָ || 1^f C בְּבָבֶךָ || 1^g J^B לְבָבֶךָ || V Bp J^B J^K J^S H || מֵה || 1^h L^M כְּבָבֶךָ || בְּבָבֶךָ || 2^a C מִזְרָח || מִזְרָח || 2^b B מֵה || 1ⁱ L^M V Bp J^B J^K J^S H || מִזְרָח || 2^c C מִזְרָח || 2^d B מִשְׁכִּיל || 2^e B כְּעָסָה || 2^f L^M V Bp J^B J^S H צָוָרָךְ || 2^g C צָוָרָךְ || B צָוָרָךְ.

מבחן 490.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ב. Rima: AA.

Traducció:

*Quan vingui un dia de tribulació i un dia d'aflicció que se't reconegui
perquè enforteixes el cor. De què et serviria el decoratjament?
Tres coses et quedaran clares: un guerrer a la batalla;
un intel·ligent quan estarà irat; un amic en temps de necessitat.*

[13.3]

1 קָרָא חָכָם לְאִישׁ מִכְלָבָן אֲנָשִׁים / יְהִי לְמַדְךָ וְלֹא יִבְטַח בְּכָחֶךָ;
2 קָרָא עַשְׂיר לְשִׁמְחָה בְּחַלְקָו;^{c1} / קָרָא גָבוֹר לְאִישׁ מַזְלָה בְּרוֹחֶךָ.²

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [13.3] || 1^a L^M אָנוֹשׁ || 1^b C מִכְלָבָן || 1^c B לְמַדְךָ || 1^d L^M J^S וְאֶל || 1^e B בְּכָחֶךָ || 1^f Bp afegeix בְּכָחֶךָ || 2^a B בְּכָחֶךָ || 2^b Bp corregeix שְׁמָחָה || C גָבוֹר || 2^c B בְּחַלְקָו || 2^d V H לְשִׁמְחָה || 2^e Bp corregeix una escriptura defectuosa escrivint aquest mot al marge dret.

2¹ Coh 5,18 || 2² Pr 16,32 || מבחן 562 || Saviesa 163 || *Doctrina moral*, 22.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ה. Rima: AA.

Traducció:

*D'entre tots els homes anomena savi l'home
que és instruït i no es refia del seu saber;
anomena ric el qui s'acontenta amb la seva porció;*

anomena valent l'home que es domina a si mateix.

[13.4]

1 פָעֵילוֹתִיו^a וְאַרְחֹתִיו^b יַעֲבֶט / אֲנוֹשׁ^c מִן הַאֲמָתָה^d יִסּוּר וַיְתַהְהֵה^e.

2 וְאֵין גָּבָור בְּרַב^a כַּחֲכָמִי^b / וְאֵין^c יְרָא וְרַדְךָ לִבְבֶּךָ כְּחֹטָא^f.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [13.4] || 1^a H 1^b B || 1^c B
|| 1^d B || בְּרַב C || בְּרַב^a כַּחֲכָמִי^b || 1e C || 2^a L^M V J^B J^K J^S H || 2^b L^M J^K J^S || 2^c J^B || 2^d B || 2^e B || 2^f כְּחֹטָא.

2¹ Dt 20,8.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Les seves obres i els seus camins torcerà
si un home de la veritat s'aparta i es desvia.
No hi ha valent amb gran fortalesa com un innocent,
ni poruc i covard com un pecador.*

CAPÍTOL 14: SOBRE EL PERDÓ

יד. מְאֵמֶר הַמִּהִילָה

[14.1]

- 1 תְּכַפֵּר^a וְתִמְחֹלֶל^b לְאִישׁ רַב^c וְחַטָּא^d / וְתִרְף^e וְגַדְף^f בְּפִעָלָה^g וְמַבְטָא.^h
2 רָאָה אֲחָרִית^a כָּל עֲנוּהָ^b מִנְוָחָה,^c / רָאָה אֲחָרִית^c כָּל קַטְטָה^d חַרְטָה.^f

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [14.1] || 1^a V H || 1^b Bp 1^c L^M וְתִסְלָח || תְּכַפֵּ' Bp || 1^d L^M וְתִמְחֹלֶל || 1^e L^M וְתִרְף || 1^f B וְתִרְף B || 1^g L^M וְמַבְטָא B || 1^h L^M וְמַבְטָא H || 2^a J^S וְמַבְטָא B || 2^b L^M בְּמִפְעָל || 2^c J^S אֲחָרִית H || 2^d L^M אֲחָרִית B || 2^e V קַטְטָה || 2^f Bp עֲנוּהָ B || 2^g C חַרְטָה || 2^h H עֲנוּהָ B.

1¹ Nm 30,7.9 || 2¹ 69 מִבְחָר || 2² 87 שָׁלֵל || Mil proverbis 27,3.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המתקרב. Rima: aAbA.

Traducció:

Perdona i absol el pecador greu,
que ha insultat i escarnit d'obra i de paraula.
Veges que el final de la humilitat és la calma,
mentre que el final de la baralla, la recança.

[14.2]

- 1 מְאַד נָאָה לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל גְדוֹלָה / וְאֶל גְּפַתְּלָה^b וְעַקְשָׁה^c הַגְּפִילָה.^d
2 וּטוֹב נְחַם^{ab1} לְאִישׁ אֵין לוֹ יִכְלֶת^c / וּטוֹב אֶל אִישׁ יִכְלֶת^d הַמִּהִילָה.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [14.2] || 1^a B נַעֲקָשׁ וְנִפְתַּל J^B || 1^{b-b} בְּאֵל 1^c L^M || יִכְלֹת 2^{a-a} לְמַבְטָח || 2^b כְּבָרֶם 2^c L^M V Bp J^B J^K J^S H || כְּבָרֶם 2^d L^M V Bp J^B J^K J^S H || יִכְלֹת כְּבָרֶם.

1¹ Pr 8,8 || **2**¹ Os 13,14 || 28 שְׁקָל מִבְחָר || 23.

Ànalisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: aAbA.

Traducció:

*Molt s'adiu a l'home íntegre la grandesa,
i al tortuós i pervers, el daltabaix.
Bo és el penediment per a l'home que no té poder
i bo per a l'home poderós, el perdó.*

[14.3]

1 בְּיֹם תִּשְׁגַּהֲךָ תִּבְקֹשׁ הַפְּחִילָה / בְּלֹא הַתְּנִצְּלוֹת וְבְלֹא תְּלִינוֹת.
2 וְתוֹךְהָכָל דָּבָר פְּשָׁע וְעֹזֹן, ¹ / כְּפִירָה חֲטָאת חַשּׁוּב כְּשַׁנִּי עֹזֹנות.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [14.3] || 1^a בְּתִשְׁגַּהֲךָ 1^b בְּתִבְקֹשָׁךָ || 1^c בְּלֹי 1^d בְּלֹא || 2^a כְּלָדָה 2^b בְּפְשָׁע 2^c בְּמִזְדָּחָה 2^d בְּחַטָּאת V H || 2^e כְּפִירָה 2^f בְּחַשּׁוּב 2^g Per raons mètriques seguim la vocalització que trobem testimoniada a C B || 2^h בְּכְשַׁנִּי 2ⁱ עֹנוֹן V.

2¹ Ex 34,7; Nm 14,18 || 109 שְׁקָל מִבְחָר || 325.

Ànalisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*El dia que cometis una falta demana perdó
sense excuses ni protestes.
Reconeix tot indicí de culpa i de falta,
ja que la negació de pecat és greu com dues faltes.*

[14.4]

1 אם יחתט איש יזקה ויבוזש, / ישוב^a ונחם^b לسور זדונו.

2 מזקה ועוזיב חטאו^a יכפר^b; / עומד במריו^c כופל^d עוננו.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [14.4] || 1^a P corregeix per ישוב^a per יסוב^b || 1^b L^M C || במרדו^c L^M V B H || 2^a חטאו^c J^S || 2^b L^M יכפר^c || 2^c וניחם^b || 2^d כופל^b B || במריו^c B || במריו^d.

שקל 325. מבחר 109.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הקל ב. Rima: AA.

Traducció:

*Si un home peca, que ho admeti i s'avergonyeixi,
que es penedeixi i demani perdó a fi d'allunyar la seva perversió.
Qui reconeix i abandona el seu pecat expiarà [la seva culpa];
qui es manté en la seva obstinació duplica la seva falta.*

CAPÍTOL 15: SOBRE LA RESIGNACIÓ

טו. מאמר הנטהמה

[15.1]

- 1 אָנוֹשׁ מְשֻׁכֵּיל יִקַּח בְּחֶסֶבְתָּה פְּנִים / בַּיּוֹם טֹב טֹבְתָו וַיּוֹם רַע רַעֲתוֹ.
- 2 וְאִישׁ אֵינוֹ רֹצֶחֶת גִּזְרַת הַבּוֹרָא / חֲסֵר לִבְבֵבְוָא,^a אֵין רְפֹואָה לְשִׁטוֹתָו.

TT P: [15.1] || 2^a P interlinea ה.וֹא.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ב.הארוך ב. Rima: AA.

Traducció:

*Un home intel·ligent acceptarà amb amable acollida
tant la bondat d'un dia bo com l'avoleta d'un dia àvol.
L'home que no accepta la decisió del Creador
és un neci, no hi ha cura per a la seva estultícia.*

[15.2] [15.1]

- 1 אָשָׁר לֹא יִשְׁרַׁב^a בְּעִינֵיכֶם יִכְשַׁר^c / וּנְפִיז^{d1} או בְּתָר^e / אָמֹר כִּי טֹב^f פָּטָר.^{g2}
- 2 וְאֶל תַּرְדוֹף^a ذָבָר^b / אָשָׁר חָלָף עַבְרָה^c / וַתִּשְׁמֹר^d הַבְּשָׂאָר / וַתַּחַיָּה^e בְּנוֹתָר.^f

TT P: [15.2] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [15.1] || 1^a L^M 1^b L^M || לא || 1^c || 1^d L^M טֹב^g || 1^e B || כְּפָר^f || 1^f B || וּנְפִיז H || יִכְשַׁר || B || יִאֲשֶׁר || 2^a L^M 2^b B || 2^c B || ذָבָר || 2^d B || עַבְרָה || 2^e L^M פָּטָר B || 2^f B || וַתִּשְׁמֹר || 2^g B || וַתַּחַיָּה || 2^a B || וַתַּחַיָּה || 2^b B || בְּנוֹתָר.

1¹ Sl 137,9 || **1²** Gn 40,16.

Anàlisi: Apariat amb triple cesura (vers מְרוּבָע). Metre: הַאֲרוֹן בָּ. Rima: aabBccdB.

Traducció:

*El que per a Déu sigui bo, als teus ulls serà correcte
 i si ha trossejat o espedaçat, digues que ho ha resolt bé.
 No vagis al darrere de res que acabi desapareixent,
 ans preserva el que perdura i viu amb el que roman.*

[15.3] [15.2]

1 בִּיּוֹם תָּאֵד בָּמִקְנָה אָז בְּקִנְיָה ^a / רְחִיזָה אֶת לְבָכָה מֵאַפָּה בְּבָבָרִית. ^e
 2 וְלֹא נָכוֹן ^a? לְהַטְּרִיד ^b לִבְכָּה ^c לְזַבְּרָה ^d / אֲשֶׁר תָּאֵד ^e וְתִשְׁמֹר ^f הַשְּׁאִירִת. ^g

TT P: [15.3] || תָּאֵד ^b B || 1^a B | בָּמִקְנָה C V Bp J^B J^K B J^S H: [15.2] || 1^a B | תָּאֵד ^b B || כְּבָרִית 1^c L^M | 1^d C | 1^e L^M V Bp J^B J^S H | בְּקִנְיָה B | בְּקִנְיָה C B | 2^a V Bp J^B J^K J^S H | תִּתְּנַן B | 2^b לְבָכָה C | 2^c לְהַטְּרִיד B | 2^d לְזַבְּרָה J | 2^e יָאֵד B | 2^f אֲבָל תִּשְׁמֹר B | 2^g הַשְּׁאִירִת B | לְכָל.

1¹ Ez 38,12.13 || *El príncep* 21 || *Paraules e dits* 132.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הַמְּרוּבָה. Rima: AA.

Traducció:

*El dia que t'arruïnis amb una compra o una adquisició
 neteja d'ira el teu cor amb lleixiu.
 No convé neguitejar el cor per una cosa
 que has perdut, més aviat tingues cura del que t'ha quedat.*

[15.4] [15.3]

1 יָאַבְדוּ^a יוֹשְׁבֵי^b עַל הָאָדָמָה:^c / פָּעָם גָּדוּשׁ, פָּעָם קָמָה.¹

2 לְכֹן אִישׁ לִבְ יְעֻזּוֹב^a חִימָה^b / כִּי^c צָעֵר רַבִּים^d נָחָמָה.

TT P: [15.4] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [15.3] || 1^a L^M || 1^b B
 2^a L^M V J^K 1^c C יָאַבְדוּ B || יְעֻזּוֹב^a C || הָאָדָמָה^b || יוֹשְׁבֵי^c חִימָה^d H: [15.4] || 2^a L^M omet || 2^c B || 2^d L^M afegeix.

1¹ Ex 22,5; Jt 15,5 || Cató 178.

Anàlisi: Apariat de versos 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: התנוועות. Rima: aAaA.

Traducció:

Desapareixeran els qui viuen a la terra:

adés garba, adés messes.

*Per això un home comprensiu deixarà de banda l'enuig,
 ja que el sofriment de molts li serà consol.*

[15.5]

1 יְקַוֵּז אֶל פֶּגֶע וְלִמְקֻרָה / יִשְׁבֹּו שׂוֹרְשׁ לְעֵנָה פֹּרָה.¹

2 וְלֹאִישׁ מְשֻׁכֵּל רָאוִי נְשָׁלָא / יִזְאָג לְגַזְרַת הַבּוּרָא.

TT P: [15.5].

1¹ Dt 29,17.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: התנוועות. Rima: aAbA.

Traducció:

*Qui s'inquieta pel fat i el destí
té dins seu l'arrel d'una amargor que creix.
A l'home intel·ligent li convé que no
es neguitegi per la decisió del Creador.*

CAPÍTOL 16: SOBRE EL COR

י. מאמר הילב

[16.1]

- 2 הרהוֹר עֲבָרָה רַע מְעִירָה,**^a / **לֹא טוֹב לְהַעֲבִיד נְכַבֵּד**^{f e g} **לְגַזְלָה.**

1 גַּתָּן לֹךְ אֶל הַלְּבָב לְהַשְׁפֵּיל,^a / **בְּמַחְשָׁבָה דָּאִישׁ מַעַלה.**

2^1 Is 3,5.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הַקָּל בָּ. Rima: AA.

Traducció:

*Déu et va donar el cor per a reeixir,
ja que amb la reflexió l'home és superior.
La trama de la falta és més dolenta que la falta,
ja que no és bo sotmetre l'honorável al menyspreable.*

[16.2]

- 1** הַגּוֹף אָפָרִי, הַלְּבָב מַכְבֵּד,^a / חַפְשִׁי^b וַעֲבֵד הַנֶּם בְּחִבּוֹר.

2 שָׁת אֶל,^a לְהַבְדִּיל^b מִן הַבָּהָמָה, / הַלְּבָב^c לְמַחְשֵׁב,^d הַפֶּה^e לְדִבּוֹר.

|| מכוּבָד TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [16.2] || 1^a P L^M V Bp J^B J^K J^S H || מכוּבָד C
|| בְּלֵב 2^c L^M 2^b לְהַבְּזִיל B שְׁתָה 2^{a-a} L^M 1^b חֲפֵשִׁי B || מכוּבָד B || מכוּבָד 2^d

C לְמַחְשָׁב ב || 2^e Per motius semàntics seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P הַלְּב.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בַּהֲקָל ב. Rima: AA.

Traducció:

El cos és terrenal i el cor, honorable.

Lliure i esclau, vet aquí que estan units.

*Va posar Déu, per separar [l'home] de l'animal,
el cor per al pensament, la boca per a la paraula.*

[16.3]

1 נוֹצֵר^a לְךָ גּוֹף לְבָהָמִiot^b / לִבְעָבֹד^c אֵל, דְתֻוּ וְחַקְיוּ.

2 אִם יַעֲבִיד^d אִישׁ לְבָז^e לְמַרְיִי, / יָמֶרֶת^f בְּנִכְבֵּד שְׁבַחַלְקִיו.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [16.3] || 1^a B 1^b Per raons morfològiques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P C B 1^c לְבָהָמִiot B 1^d L^M Bp לְבָהָמִiot P לְבָהָמִiot || B וְחַקְיוּ 2^a P empra una forma *qal* però la vocalitza, excepcionalment, com si fos *hifil*: יַעֲבֹד. Per motius semàntics seguim la forma *hifil* que es troba documentada a la majoria de testimonis || L^M J^S יַעֲבֹד H || יַעֲבֹד J^S 2^b J^S omet לְבָז || 2^c J^S לְמַרְיִי || 2^d J^S בְּנִכְבֵּד V || 2^e J^S יַעֲבִיד B || 2^f J^S שְׁבַחַלְקִיו C || שְׁבַחַלְקִיו B || שְׁבַחַלְקִיו || 2^f J^S בְּנִכְבֵּד.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בַּהֲקָל ב. Rima: AA.

Traducció:

T'ha estat format un cos per a les coses corporals

i un cor per a servir Déu, el seu manament i els seus decrets.

*Si un home fa servir el seu cor per a la rebel·lia,
es rebel·la contra allò de respectable que hi ha en els seus membres.*

[16.4]

- 1 מְלִיצֹתָה מַשְׁלִים חֲנוּ וְחַיִם / וְחַדּוֹתָם, כִּגְנוּ רֻוחַ² וְרַטּוֹב.^{e3}
- 2 וְאֵם תְּבַחַר^a לְכָאַחַת^b לְבַקְהָ,^c / רֵאָה כָּלְלִים הַקְּבָרִים הַמְּבַלְּבָבָ^f טָוב.^g

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [16.4] || 1^a J^S || 1^b V Bp J^B [repeteix lletres inicials: J^S וְמַשְׁלִים] 1^c L^M עַם מַשְׁלִים || 1^d L^M כִּגְנוּ וְחַדּוֹתָם || 2^a B אַשְׁהָ || 2^b C בְּקָה || 2^c C B אַשְׁהָ || 2^d C לְבַקְהָ || 2^e B וְרַטּוֹב || 2^f B הַמְּבַלְּבָבָ || 2^g B טָוב. L^M omet

1¹ Ha 2,6 || 1² Jr 31,12 || 1³ Jb 8,16.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Les sentències dels proverbis són gràcia i vida
i els seus enigmes, com un jardí regat i humit.*

*Tria'n només un
i veuràs que totes les paraules hi són amb bon cor.*

CAPÍTOL 17: SOBRE LA INTEL·LIGÈNCIA

י. מְאָמֵר הַשְׁכָל

[17.1]

1. **שָׁכֶל וּמְקֻעַּל**^a **רָאשׁ עֲטָרוֹת** / **בֵּין הַמִּבְנִים**^b **הַם הַגְּסִיכִים**.^c
 2. **הַמְּלָכִים שׂוֹפְטִי אֶרְצֹתָה**, / **אַדְּ הַחֲכָמִים שׂוֹפְטִי**^c **מֶלֶכִים**.

1^b || לאָל^a ל^M כ^V ב^p י^B י^K ב^J ה^S: [17.1], veg. [1.2] || ב^b שופט^c י^s חכמים^a אָק^b ב^c repeiteix ה^s || ב^a ב^b ב^c ה^s המבינים^c.

mbachar 25 || El príncep 28 || Paraules e dits 93.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הקל ב. Rima: AA.

Traducció:

*Intel·ligència i coneixement són diademes per al cap,
perquè els assenyats són els prínceps.
És cert que els reis són els jutges de les nacions,
però els savis són els jutges dels reis.*

[17.2]

- 2 אָכֶל יִשְׁפְּכֵל אֲשֶׁר יַבְחַר^a / קְטֻנָּה מְשֻׁתִּית רְעוֹת.**

1 אָנוֹשׁ בֵּין טֹב לְרֹעַ יַבְחַר^a / הַיְקָרָא תְּמִימָם דִּעָוָת?

תְּתַלֵּם כִּי בָּרֶךְ יְבָחֵר לְמִלְּאָמָר בְּבָנָיו וְבְּבָנָתָיו כִּי בָּרֶךְ יְבָחֵר לְמִלְּאָמָר בְּבָנָיו וְבְּבָנָתָיו

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: **המְרוֹנִין**. Rima: aBaB.

Traducció:

*L'home que ha de triar entre el bé i el mal,
no és cert que serà anomenat savi [si sap triar]?
Però encara serà més intel·ligent qui sabrà escollir
de dos mals el menor.*

[17.3]

1 מהיוטה^a שיר לכטיל^b הרחק / ועבד^c והתאבק במשכילים.^d

2 טוב לאירוע^a להיות^b זנב / מהיות^c גביר^d וראש לשועלים.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [17.3] || 1^a C 1^b C || מהיוטה^a B || מהיוטה^a B || אל משכילים^b 1^d L^M || ועובד^c C || לcptil B || לcptil B J^B || גבור 2^a Bp || מהיות^c 2^b C || ליהיות B || מהיות^c B || היהות^d L^M || לאריה 2^b Bp || מהיות^c B || לאריה.

אבות 4,15.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המהיר ב. Rima: AA.

Traducció:

*Lluny de tu voler ser príncep de necis,
ans serveix i venera els intel·ligents.
És millor dels lleons ser cua
que ser senyor i cap de les guilles.*

[17.4]

1 אָנוֹשׁ עַשְׂרֵה חֲסִיר לֵב, ^a מְבָלִי בֵּין, ^b כְּבָנָה ^{bc} יְרָאָה תְּמֻזּוֹת.

2 וְלֹא ^a יָצַבּוּ בְשָׁכְלוֹ בָּרֶךְ וְמִזְוֹן ¹ / וְלֹא ^d זָהָב וְלֹכֶן וְחַצְרוֹת. ^{e2}

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [17.4] || 1^a B לְבָנִים מִתְבֹּונָה || 1^{b-b} L^M V Bp J^B J^K J^S H בְּשֶׁכֶל || 2^a B וְלֹא כ בְּשֶׁכֶל || 2^b V Bp J^B J^K J^S H הַזְּנוּ וְלֹא כ בְּשֶׁכֶל || 2^c C B בְּרֵךְ וְחַצְרוֹן J^K J^S וְהַצְרוֹת כ בְּשֶׁכֶל || 2^d C B בְּרֵךְ וְחַצְרוֹן J^K J^S וְחַצְרוֹת כ בְּשֶׁכֶל וְחַצְרוֹת.

1¹ Sl 90,10 || 2¹ Gn 45,23 || 2² Dt 1,1.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Un home ric i neci, sense coneixement,
s'empobrirà i prestament veurà canvis.*

*En canvi, el pobre acumularà amb la seva intel·ligència gra i queviures
i abundor d'or, d'ivori i de terres.*

[17.5]

1 לְמֹוד לְגַפֵּשׁ תָּאַהֲבָתָכִית / כִּי הַקְבּוֹנָה, שְׁמַשָּׁךְ, תְּזִירִית.

2 תְּקֻנוּה לְמַשְׁכִּיל יִשְׂרָאֵם הַוְלִיךְ וְדַל / מְאִישׁ כְּסִיל שׂוֹגָה וְהַוָּא מְצַלִּית.

TT P: [17.5].

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ג, malgrat el *iated* del darrer peu mètric del *délet* del segon vers. Rima: aAbA.

Traducció:

*Per a aprendre estima i reprèn l'esperit
a fi que la intel·ligència, que és el teu sol, resplendeixi.*

*Hi ha més esperança per a un intel·ligent, encara que romangui pobre,
que per a un home neci que peca i prospera.*

CAPÍTOL 18: SOBRE LA INSTRUCCIÓ MORAL

יח. מְאֵמֶר הַמּוֹסֵר

[18.1]

1 מօסר למשכיל^a יהיה^b רפאות,^c / יהיה^d לשוטא^e שוט^f ושברון.^g

2 ביום^a ראות^b יוסיף לכל^c עין, / אך^d לעטיף^e שוד ועורון.^d

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [18.1] || 1^a B p למשכיל^b יהיה^c || 1^c L^M J^B יהיה^d לשוטה^e רפאות^f שוט^g ועורה^h || 2^a L^M C B ביום^c ראות^b יוסיף^d לכל^e עין^f שוד^g ועורה^h.
fa precedir aquest mot de les lletres 1^f L^M J^B 2^a L^M V Bp J^B J^K J^S H 2^b L^M C ביום^c ראות^b יוסיף^d לכל^e עין^f שוד^g ועורה^h.

1¹ Is 28,15.18 || מבחר 228.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ב. המהיר ב. Rima: AA.

Traducció:

*Per al savi l'admonició serà guariment,
però per a l'ignorant, assot i aflicció.*

*Talment passa amb el dia, que augmenta la visió de tot ull
però per al ratpenat és calamitat i ceguesa.*

[18.2]

1 בָּנָה^a תִּיפָּרֶבְּ בְּעֻזֹת,^b / אֵךְ^c לְפָעָמִים בְּרִכּוֹת.^d

2 תְּחִתָּת גַּעֲרָה בְּמַבִּין^a / מִהְכְּסִילִים לְהַכּוֹת.^b

תִּיעַפֵּר || תִּיִּסְרֶר || בָּנָקָה || 1^a בָּ || 1^b לְמִ || בְּפָעַלְמִ || 1^c בָּ || 2^a לְמִ || כְּמַבְיןְ || בָּרְכֹותְ || 1^d אָךְ || 2^b לְמִ || בָּרְכֹותְ ||

2¹ Pr 17,10.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ה.катוּע. Rima: AA.

Traducció:

*El teu fill corregiràs amb duresa,
però de tant en tant [ho faràs] amb suavitat.
Farà més efecte l'amonestació en el sensat
que els necis pegar.*

[18.3]

1 שָׁאַלְיוּ לְמַיְ אֲשָׁנָא: אִם פֹּעַלְיִ אָנוּ / אוֹ אִם יִשְׂרָאֵם הַיּוֹשְׁבִים בְּכֻסָּאֹתָם.
2 אֲמָאָס קְטִינִי עִם כִּי שְׁחַתָּו דְּרֶכֶם, / גַּם לְגָדוֹלִים אֵיךְ לֹא יִסְרוּ אֹתָם.

TT P: [18.3].

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ג.המתפשט. Rima: AA.

Traducció:

*M'han preguntat a qui odio: si els malfactors
o si els rectes que seuen als seus trons.
Detesto els petits del poble, perquè han desviat els seus camins,
i també els grans, ja que no els han corregit.*

[18.4]

1 אִם לֹא יִרְיְבוּ מַתִּי רִיבּוֹת לְכָה, קֹומָ, בָּרָח /
מַבֵּית מָרִי.¹ תִּקְזְּבֶן אִישׁ אִישׁ לְמַעַשְׂהָוָה:
2 יִהְיֶה כְּקוֹצִים כְּסֻוחִים,¹ יִשְׁרְפּוּ זָה לְזָה, /
או גְּלַחְמוּ אִישׁ בְּאָחִיו, אִישׁ בְּרִיעָה.²

TT P: [18.4].

1¹ Ez 2,5 || **2¹** Is 33,12 || **2²** Is 19,2 || *Paraules e dits* 381; 406.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. Rima: AA.

Traducció:

*Si homes busca-raons se les volen heure amb tu, vés, aixeca't i fuig
de casa d'altercat. Presta atenció a l'actuar de cadascun d'ells:
Seran com esbarzers tallats, que s'encenen entre ells,
quan combatrà aquest contra el seu germà o aquell contra el seu
[amic.]*

[18.5] || [18.3]

1 דָוִרְשׁ **דָבָר**^a מֹסֶר, חֹפֶשׁ^b שְׁבִיל^c חַיִים;^d
שׂוֹנֵא בְתֻכְחַת^e יִשְׁכַּב^f וַיְרַקְם.^g
2 כִּי יְחִטָּא מְשִׁפְיל^a, הַוָּא יְאָשִׁים^b עֲצָמוֹ^c
וְכִסְיל^d, בְעֵת חִטָּאוֹ^e מְאָשִׁים^f בְּנֵי אָדָם.

TT P: [18:5] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [18.3] || **1^b** B L^M V || **1^a** B || **1^b** L^M H || **1^c** C || **1^d** B || **1^e** L^M || **1^f** B || **1^g** C || **2^a** B || **2^b** L^M || **2^c** B || **2^d** B || **2^e** L^M || **2^f** B || **2^g** B
חֹבֶשׁ || דָוִרְשׁ || דָבָר || בְתֻכְחַת || C || חַפְצָה || שְׁבִיל || חַיִים ||
שׂוֹנֵא || יִשְׁכַּב || וַיְרַקְם || מְשִׁפְיל || הַוָּא || יְאָשִׁים || עֲצָמוֹ ||
וְכִסְיל || בְעֵת || חִטָּאוֹ || מְאָשִׁים || בְּנֵי || אָדָם || אָדָם

1¹ Jo 1,5.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ג. Rima: AA.

Traducció:

*Qui cerca paraules d'instrucció, cerca el camí de la vida;
qui odia la correcció, jeurà i dormirà profundament.*

*Quan pecarà l'intel·ligent, es culparà a si mateix,
mentre que el neci, quan pecarà, culparà els fills d'Adam.*

[18.6]

1 איש, מגעך הַשְׁחִיתוֹ זָרֶכוּ, / הַזֵּלֶד בְּשִׁירּוֹת, מַתְרֻעָתָו.

2 אם תִּכְתֹּזֵשׁ¹ אֹתוֹ בְּעֵלִי, לא / פְּסֹור מַעֲלִיו אֲוֹלָתָו.

TT P: [18:6].

2¹ Pr 27,22 || 141.

Anàlisi: Apariat de versos de 17 síl·labes el primer (9+8) i 16 síl·labes el segon, amb cesura medial. Metre: *ההנוועות*. Rima: AA.

Traducció:

*L'home que de jove va corrompre el seu camí,
ara hi camina amb obstinació, s'hi ha fet amic.
Encara que li peguis al damunt, no
s'apartarà de damunt seu la seva niciesa.*

[18.7]

1 איש, בא בְּיִמִים,¹ עם רֹעֶה פְּעוֹלֹתָיו, / עִם אֱלֹי שְׁחָת יוּבָל וּלְקָבָרוֹת.

2 גָּבֵל הַלִּיכוֹתִיו יָמִיר, בְּעֵת יְהִפֹּה / עֹרוֹן אָנוֹשׁ כּוֹשִׁי, נֶמֶר חֶבְבוֹרוֹת.¹

TT P: [18:7].

1¹ Gn 24,1 || 2¹ Jr 13,23.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: *המתפשט ג*. Rima: AA.

Traducció:

*Un home entrat en dies amb l'avoleta dels seus actes [viu],
amb ells serà endut cap a la fossa i els sepulcres.
Canviarà el toix els seus costums, quan canviarà
la seva pell un home negre o un lleopard les taques del seu
[pelatge.*

CAPÍTOL 19: SOBRE L'ADQUISICIÓ D'AMICS

יט. מִאֵמֶר קָנֵן^a הַחֲבָרִים^b

19^a L^M C V Bp J^B J^K B J^S H קָנֵן^b הַחֲבָרִים || 19^b L^M כְּחַבְרִים C V Bp J^B J^K B J^S H קָנֵן^a.

[19.1]

- 1 לְחֶבֶר^b וְרֹעֶה^a אַקְדָּם^c בְּאַרְבָּעָה^d / לְהַרְחִיב^e בְּמוֹשֵׁב; וְחַטָּאוֹג^f לְכִפֵּר;
2 וְעַיְנֵי^a לְהַשִּׁים^b לְנַגְדוֹ^c בְּבָאוֹ, ^d / וְאַזְיִינֵה^e כְּבָרִירֵי^f כַּשְׁהוּא מְסִיף.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [19.1] || 1 H copia dues vegades aquest vers: una al final del capítol 18 i una altra aquí || 1^{a-a} L^M לְחֶבְרוֹת^b H כְּחַבְרִים^c 1^d B V 1^e L^M afegeix 1^d B וְעַיְנֵי^a 1^e B וְאַזְיִינֵה^e 1^f V וְחַטָּאוֹג^f 1^g B בְּמוֹסֵר^c C B וְחַטָּאוֹג^f 2^a B וְעַיְנֵי^a 2^b V וְעַיְנֵי^a 2^c B לְנַגְדוֹ^d C וְחַטָּאוֹג^f 2^e L^M V וְעַיְנֵי^a 2^f L^M דְּבָרָו^b וְעַיְנֵי^a 2^e L^M בְּבָאוֹ^c וְעַיְנֵי^a 2^f L^M בְּבָאוֹ^c וְעַיְנֵי^a 2^e L^M כְּבָרִירֵי^f וְעַיְנֵי^a 2^f L^M כְּבָרִירֵי^f.

shall 251 מבחן 263.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המתקרב. Rima: AA.

Traducció:

*Al company i a l'amic m'avançaré en quatre coses:
a eixamplar-li el lloc en el seient; si han pecat, a perdonar;
a mirar-lo de fit a fit quan entri,
i a prestar atenció a les seves paraules quan enraoni.*

[19.2]

- 1 שׂוֹנֵא וְהָוָא אֶחָד כְּרַבִּים^a קָח, וְאֶל^b / יְמֻטָּה בְּעַיְנֵה^d זְעִיר^e מְאוֹזִיבִים.^f
2 לְכֹן קָנֵה רְעִים^a וְאֶל יְרַבּוֹ^b מְאַת / אֶחָdim בְּעַיְנֵה וְאֶלְף^c אֶזְבִּים.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [19.2] || 1^a J^S B יְמַעַט || 1^b בָּרְבִּים וְאֶל 1^c B וְעַנֵּיךְ V Per raons mètriques seguim la lliçó que es troba documentada a la majoria de testimonis || P וְגֹזֶר L^M || V Bp J^S זָעַר || 1^d C רִיעִים H מְאוּיִיבִים || 1^e L^M יְרַבּוּ 2^a 2^b 2^c L^M זָעַר.

מבחן 618.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ה. השלים א. Rima: AA.

Traducció:

*El qui t'odia, tant si és un com si són molts, doblega i que no
sigui insignificant als teus ulls ni el més petit dels enemics.
Per això adquiereix amics i fes que no siguin cent
els companys als teus ulls, sinó mil els qui t'estimin.*

[19.3]

1 בַּיּוֹם תִּשְׁמַע עַלְיָ אֶקְם קָבָרִים / וְלֹא תַּדַּע לְבָבוֹ וְחַדְרוֹן,
2 וְאַתָּה פָּאֵב לְהַבְּחִינָה וְמַיְהֹא? / לְכָה וְשָׁאֵל בַּיְשָׁרָאֵל חַבְּרִיו.^b

TT P L^M: [19.3] || 2^a Per raons semàntiques seguim la lliçó que documenta L^M || P וְשָׁעֵל 2^b L^M חַבְּרִיו.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ה. המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*El dia que escoltis coses sobre algú
i no coneixis el seu cor ni el seu interior,
i vulguis escatir com és [, en veritat]:
Vés a Israel i pregunta els seus amics.*

[19.4]

- 1 לְרַעַע סָלָח עֹז וַתִּכְוֹר / אֲשֶׁר הִיוֹ חִפְצֵיו לְהַדְרֹוּשִׁים.
2 וְחַטָּא אֶחָד בַּתּוֹךְ מֵאָה חָסְדִּים, / וְאֵיכָה לֹא יְהִי בְּטַל בְּשָׁשִׁים?

TT P: [19.4].

Mil proverbis 10,9 || *Cató* 187.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Al teu amic perdona la falta i recorda
que els seus designs [de perdó] et van ser suplicats.
Un pecat sol entre cent mostres d'afecte,
no és una quantitat insignificant?*

[19.5] [19.4] [19.3]

- 1 אָנָּי קוֹרָא מְשֻׁחָת^a לְשׂוֹגָן תָּכוֹנָת^b / וּמְחַבֵּר נְשָׁמָע^c וְאֶרְךָמָן קְמִינָנוּ.
2 אָנָּי מְחַזֵּיק^d טֹבָה לְזֹר יוֹכִיחַנוּ / וְיִבְיאָא אַלְיָנוּ תְּשׁוּוֹת מְוּמִינָנוּ.

TT P: [19.5] || L^M: [19.4] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [19.3] || 1^a V ' משח' | 1^a V ' משח' | C
מְשֻׁחָת^b | 2^a C מְחַזֵּיק^c | 1^c B נְשָׁמָע^d | 2^b L^M מְשֻׁחָת^b | B
מְחַזֵּיק^c | 2^c V יְזֹר^b | 2^d J^B J^K וְיִבְיאָא^c | 2^d V Bp J^S יְזֹר^b | יְזֹר^c יְזֹר^d | יְזֹר^b | יְזֹר^c | יְזֹר^d.

TT P: [19.5] || L^M: [19.4] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [19.3] || 1^a V ' משח' | 1^a V ' משח' | C
מְשֻׁחָת^b | 2^a C מְחַזֵּיק^c | 1^c B נְשָׁמָע^d | 2^b L^M מְשֻׁחָת^b | B
מְחַזֵּיק^c | 2^c V יְזֹר^b | 2^d J^B J^K וְיִבְיאָא^c | 2^d V Bp J^S יְזֹר^b | יְזֹר^c יְזֹר^d | יְזֹר^b | יְזֹר^c | יְזֹר^d.

TT P: [19.5] || L^M: [19.4] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [19.3] || 1^a V ' משח' | 1^a V ' משח' | C
מְשֻׁחָת^b | 2^a C מְחַזֵּיק^c | 1^c B נְשָׁמָע^d | 2^b L^M מְשֻׁחָת^b | B
מְחַזֵּיק^c | 2^c V יְזֹר^b | 2^d J^B J^K וְיִבְיאָא^c | 2^d V Bp J^S יְזֹר^b | יְזֹר^c יְזֹר^d | יְזֹר^b | יְזֹר^c | יְזֹר^d.

TT P: [19.5] || L^M: [19.4] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [19.3] || 1^a V ' משח' | 1^a V ' משח' | C
מְשֻׁחָת^b | 2^a C מְחַזֵּיק^c | 1^c B נְשָׁמָע^d | 2^b L^M מְשֻׁחָת^b | B
מְחַזֵּיק^c | 2^c V יְזֹר^b | 2^d J^B J^K וְיִבְיאָא^c | 2^d V Bp J^S יְזֹר^b | יְזֹר^c יְזֹר^d | יְזֹר^b | יְזֹר^c | יְזֹר^d.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הארוֹך ב. Rima: AA.

Traducció:

*Jo anomeno pervers qui odia la correcció,
tant la que s'escolta [per boca] d'un amic com la [que s'escolta
per boca] dels nostres enemics.*

*Jo em mostro agraiit amb l'estrany que ens reprèn
i ens ofrena amb l'obsequi dels nostres defectes.*

[19.6] [19.5] [19.4]

1 עֲשֵׂה לְךָ רַב, קִנֵּה חֶבֶר וַתְשַׁמֵּעַ / בְּמוֹסְרוֹ וְתוֹן כְּסֶף מְחִירָוּ.

2 וְלֹא תִבּוֹשֵׁ, בְּעֵת תִשְׁגַּה, וְתוֹךְהָ / וְקִבֵּל הַאֲמָת מִשְׁאָמָרוֹ.

TT P: [19.6] || L^M: [19.5] || C V Bp J^B J^K B J^S H: [19.4] || 1^a B לְךָ || 1^b V מְמִי אָמָרוּ || 2^a B תִשְׁגַּה || 2^b L^M וְקִבֵּל || 2^c C תִבּוֹשֵׁ || 2^d וְתַשְׁמַע || וְתַשְׁמַמֵּ.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Guanya't un amic, adquiereix un company, accepta
la seva reprensió i recompensa'l.
No quedaràs confós si, quan falles, ho reconeixes
i acceptes la veritat del que ell digui.*